

Dobro leto

Največji naval turistov je za nami

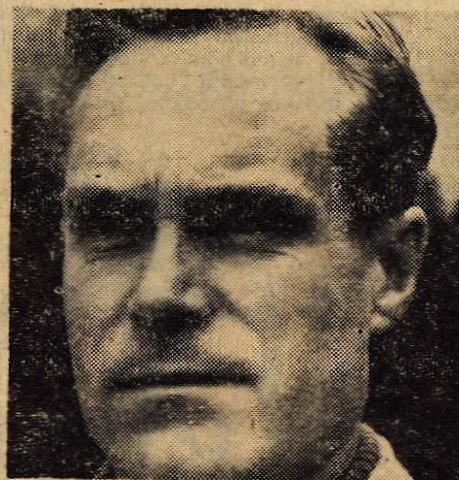
GLAVNA TURISTIČNA sezona je minila. Našo državo je obiskalo do julija preko 484.000 tujih turistov. V prvih petih mesecih je bilo na letovanju tudi 1.247.158 domačih gostov. Dohodek od tujih gostov znaša 10.799.700 dolarjev ali 82% več kot lani. Znesek bo še večji, ko bodo izračunali dobiček v prometu.

Vendar so podatki v precejšnjem zaostanku. Pol milijona tujih turistov je prišlo k nam do prvega julija letos. Število pove veliko, vendar ne dovolj. Pomisliti moramo, koliko je bilo lepih doživetij, pohval in kritik.

Veliko imamo že lepo urejenih hotelov in letovišč, pa kljub temu včasih ljudje iz tujine še s kislimi obrazi zapuščajo naše kraje. Prijaznosti, odmerjene in ne hlapčevske prijaznosti pogrešamo še povsod.

Več v planinah kot doma

VALERIJ MARKOV je plavolasi Ukrajinec. S sovjetsko alpinistično odpravo je prišel v naše gore, kjer smo ga srečali v Vratih, ko jim je dež preprečil, da bi se napotili v severno triglavsko steno. Po poklicu je predavatelj na inštitutu za fizično kulturo. Ko popije šilce sli-

vovice, obrača oči, kakor da bi napravil najtežje opravilo.

● Se vam zdijo naše gore premajhne? — Lepe so in tukaj se počutimo kot doma. Tudi za izkušene alpiniste je dovolj težkih sten, kjer se lahko preizkušamo. Zal, nam je do sedaj dež vse preprečil. Tako spoznavamo bolj ljudi, ki pridejo v koč.

● Kako obiskujete gore doma, saj v bližini ukrajinskih mest ni planin?

— Pred prihodom v Jugoslavijo smo se dva meseca pripravljali na Kavkazu. Pa tudi sicer ni tako težko priti v gore. Z letalom je iz Kijeva samo dve uri letenja.

● Kaj vam je pri nas najbolj všeč? — Prijazni ljudje, lepo urejeni planski domovi in čudovita narava.

Vodja desetorice

VLADIMIR MONOGAROV, vodja desetorice sovjetskih alpinistov, ki so obiskali naše gore, predava tudi takrat, ko se pogovarja. To mu ne smemo zameriti, zakaj njegov poklic je pač takšen. Lani je z ukrajinsko odpravo splezal na Leninov vrh v Pamiru, ki je 7.719 metrov vi-

sok. Še vedno je pod vtisom tega uspeha.

● Kako je bilo na najvišjem vrhu v Sovjetski zvezi?

— Naša odprava na Leninov vrh je štela 38 alpinistov. Med njimi so bila tudi tri dekleta. Vsi člani so prišli na vrh. To je velik uspeh, ki se posreči redko kateri odpravi.

● Se imate morda še s čim pohvaliti?

— Pred kratkim sem dobil sodobno stanovanje. Bil sem zelo vesel.

● Ali je v Sovjetski zvezi obiskovanje planin zelo množično?

— Pri nas imamo nekoliko drugačno organizacijo. Imajo pa planinci popust na železnici in v nekaterih primerih tudi brezplačno vožnjo. Ljudje obiskujejo planine s pomočjo taborov. Ključani imamo takšno alpinistično središče na Kavkazu.

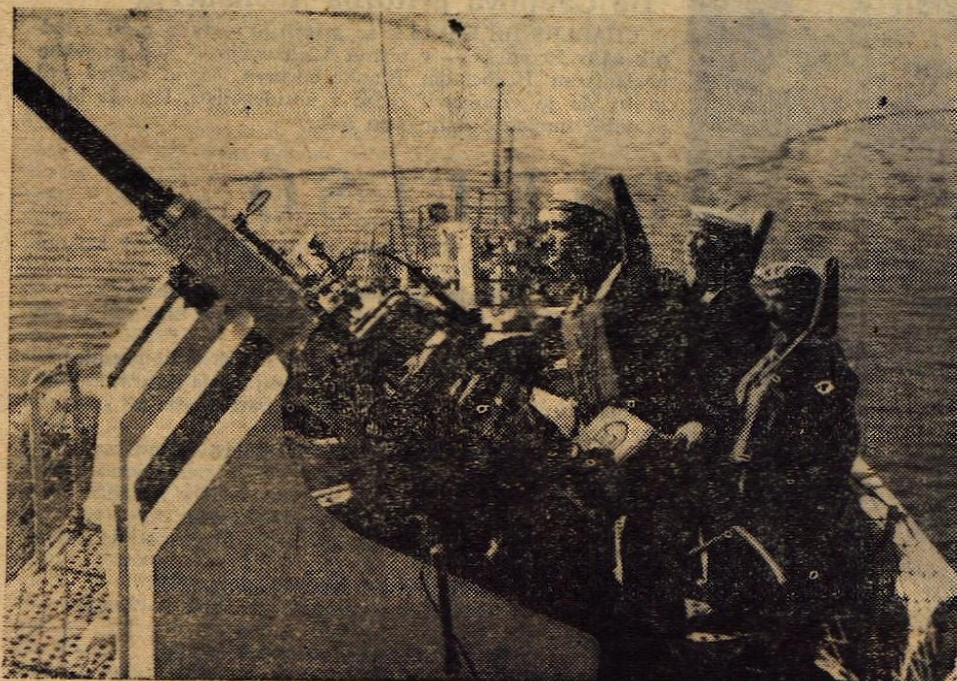
Dan naše mornarice

ENAINVAJSET LET je minilo od sklepa vrhovnega poveljnika maršala TITA, da je treba napasti sovražnika tudi na morju.

Iz vasice Podgora v Makarskem primorju so leta 1942 izpluli prvi slabo oboroženi ribiški čolni. Borci — mornarji so bili neustrašni. Napadali so sovražne vojne ladje, ki so bile najmoderneje opremljene. Prepeljevali in reševali so ranjence. Opravljali so še mnoge vojne naloge, ki so bile pomembne za zmago NOV.

To je bil začetek I. vojno-pomorskega odreda in začetek danes močne, sodobno opremljene Jugoslovanske vojne mornarice.

S praznikom vojne mornarice slavi svoj praznik tudi naša trgovska mornarica. V zadnjih letih je dosegla velik napredek. Ladje pod jugoslovansko zastavo in ladje, zgrajene v naših ladjedelnicah za tuje naročnike, plovejo po vseh morjih sveta.

**Velike skrbi
in ogorčena
jeza med
zavezniki**

General zabija kline

Nov poskus bega generala de Gaulla iz tabora — Senca francosko-ameriških nasprotij je vedno daljša — General se je Američanom zameril do groba

NI PRVIČ, da se v Ameriki žolčno jezijo na generala de Gaulla. V zavezniško razpoko je svojo glavi general pred dnevi zabil nov klin. Skoraj ni več špranj v francosko-ameriških odnosih, ki bi jih lahko sproti mašili. Po zmrznjenih piščancih je prišlo zdaj zopet na vrsto politično vmešavanje. General de Gaulle ne skriva kritike na račun ameriške prevlade.

Strela je udarila v Parizu

Z veliko naglico in v obliki, ki v peti republiki do sedaj ni bila v navadi, je francoski predsednik v posebni deklaraciji vlade pred

Priden pes mora hitro jesti

dnevi razglasil, da bi bila Francija pripravljena posredovati med Severnim in Južnim Vietnamom, da bi prišlo do združitve dežele na miren način. Povsod po svetu, posebno pa v Ameriki, ki jih je generalova pobuda najbolj presenetila, so se začeli spraševati, kaj ima francoski predsednik »za bregom«. Skrbna proučevanja uradnega sporočila niso dala pravega odgovora. Če se je general de Gaulle vmešal v vietnamski problem kot mešetar, potem je moral imeti razloge. Uradna izjava je povedala samo, da želi Francija sodelovati pri rešitvi spornih zadev med Severnim in Južnim Vietnamom.

V Ameriki so bili ogorčeni. Ameriški tisk je pisal, da je general de Gaulle izglasoval nezaupnico ameriški politiki v Južnem Vietnamu. Natančni analitiki so v francoski izjavi spoznali nov odklon od ameriške politike in poskus novega bega iz zah. tabora.

Lovec v tujih loviščih

Načrti generala de Gaulla niso več nobena skrivnost.

Po izgubi svojega kolonialnega carstva je Francija zgubila vpliv v prekomorskih deželah. Nasprotja, ki nastajajo med dvema svetovnjima velikanoma, med ZDA in Sovjetsko zvezo, lahko Francija dobro izrabí sebi v prid. Francija naj bi po zamisli ambicioznega generala postala neke vrste zaščitnica vseh dežel, ki se čutijo ogrožene od dveh svetovnih vele-sil. Te težnje najbolj potrjujejo generalove besede:

De Gaulle: »Bolj kakor kdajkoli si želi Francija združen in enoten Vietnam... Neodvisnost od tujine, enotnost v deželi in sožitje s svojimi sosedi.«

Ob te besede se je med prvimi obregnilo ameriško časopisje.

New York Times: »Izjava generala de Gaulla o Vietnamu pomeni nov napor, da bi oslabil položaj Amerike med zahodnimi zavezniki.«

Priden pes se je prehitro na-jedel

General se je spozabil

Lista dejanj, ki prikazujejo francoskega predsednika kot zakrknjenega nasprotnika ameriške nadvlade, je zdaj že do podrobnosti sestavljena. Senca francosko-ameriških nesoglasij je ved-

no daljša. Našteli bomo samo nekatere generalove grehe, s katerimi se je Američanom zameril.

Mehika, ki si že dolga leta prizadeva, da bi se znebila gospodarske odvisnosti od severne sosesde, je dobila od Francije visok kredit v znesku 150 milijonov dolarjev za gospodarski razvoj. Haitški diktator Francois Duvalier, ki je prišel v nemilost v Washingtonu, je dobil zagotovilo Francije, da mu bo nudila gospodarsko in vojaško pomoč. Na Kubi so v največji trgovinski zaporí Francozi zgradili veliko tovarno. Razen tega so iz Pariza odpotovali strokovnjaki, ki bi morali proučiti nove francoske investicije. Obisk francoskega ladjevja v južnoameriških državah bodo Francozi opravili z ladjami, ki so jih v juniju mesecu odvzeli atlantskim pomorskim silam. Prav

Charles de Gaulle v zavezniški uniformi

tako bo v začetku prihodnjega leta prišlo do obiska generala de Gaulla v Mehiki in drugih latinskoameriških državah. Brez dvoma bo skušal general pri ameriških nevtalcih pristaviti svoj lonček in izpodrinuti vpliv Washingtona.

Zdravko Tomažej

GLOBUS

Državniški posli so važnejši

VSAK FRANCOZ ima tri ali štiri tedne počitnic — samo ministri ne. Poskušali so prepričati de Gaulla, da bi jih imeli tudi oni. Toda predsednik jim je dovolil med zasledani vlade samo 14 dni. Ministrski predsednik Pompidu se je obrnil na de Gaullovo gospo, toda tudi to ni pomagalo.

Samo en minister je imel daljše počitnice; šel je v Južno Ameriko — seveda službeno.

Obisk »težkih« Američanov

DVESTO AMERICANOV, od katerih tehta vsak najmanj 123 kg, bo obiskalo Italijo. Na vprašanje, če ne bodo pretežki, da bi mogli dobiti zanje dovoljenje, je vodnik odgovoril: »Ne, končno je tudi Hanibal prišel s sloni čez Alpe.«

De Gaullova pritožba Adenauerju

CHARLES DE GAULLE se pritožuje — tako poroča tedenik »Aux Ecoules« — v pismu Adenauerju — nad pariškim poslanikom Herbertom Blankerhornom, ki je skrbel več za to, da je vzpostavil zveze z antidegolisti, kot da bi si pridobil zaupanje državnega šefa.

REKLISO...

»FRANCIJA je bila vedno za Ameriko — pred Kolumbom in za njim«;

Charles de Gaule, francoski predsednik

»GENERALI v svojih memoarih dobivajo bitke, ki so jih na bojišču izgubili«

Winston Churchill, bivši britanski premier

»V NEKATERIH okoliščinah je nujno, da govornika prekinemo. Najboljše sredstvo za to so paradizniki ali pokvarjena jajca!«

Mike Foot, britanski laburistični poslanec

»NAPADALNO orožje je tisto, ki je namenjeno proti tebi, nenapadalno pa tisto, ki ga sam držiš v rokah!«

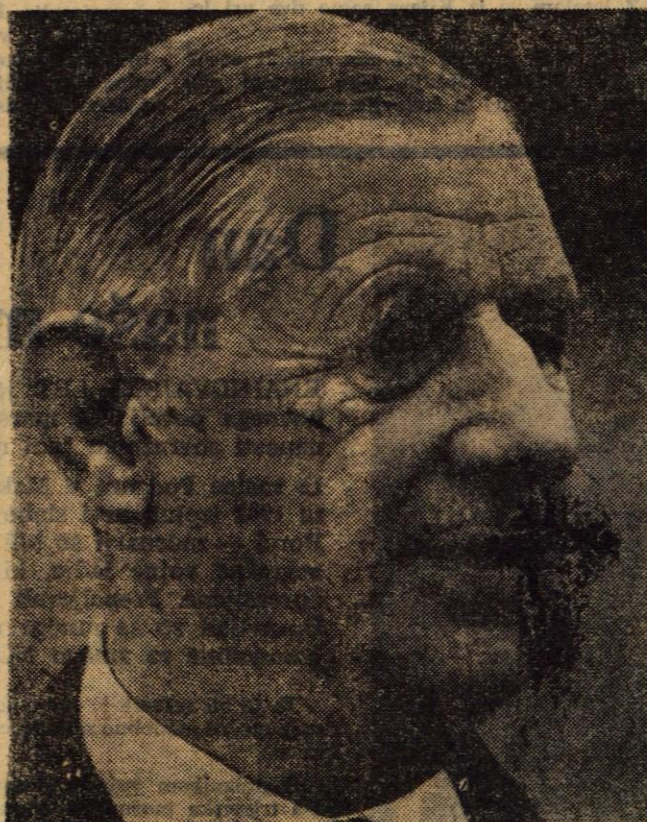
Edward Moore, angleški kritik

»TUDI VCERAJSNJI avantgardisti v umetnosti so danes reakcionarji!«

Art Buchwald, ameriški humorist

»ČLEN, KI MANJKA v razvoju od živali do človeka — smo mi!«

Konrad Lorenz, avstrijski zoolog

General de Gaulle, nepomirljiv, svojeglav, pravi Franco

Morje ni povsod enako

V ožnja do Hamburga nam je vzela štiri dni. Morje je bilo mirno in vreme sončno, tako da smo izkoristili dneve za sončenje. Sicer ne vse, kajti kakor hitro smo zapustili Biskajski zaliv in se po kanalu napotili mimo Anglije, je bilo sončenja konec, vsaj za nas vajene dokaj vročega poletja. Na obalah smo še vedno lahko videli množice kopavcev, ki so se sončili in kopali. Voda v teh krajih niti zdaleč nima več tiste barve kakor naš Jadran. Na poti po Jadranu, Sredozemskem morju, Atlantskem oceanu in Severnem morju smo se lahko prepričali, da take sinje barve res ni nikjer kadod kod noro navdušenje Nemcev in severnjakov za naše morje. Težko si je predstavljati, kor na Jadranu. Takoj nam je bilo tudi jasno, kakšno je morje v teh krajih in še težje verjeti, da se ti visoko kulturni prebivavci evropskega severa in zahoda kopljejo v takem morju. Če pogledaš v daljavo dveh do treh kilometrov, ima morje še neko modrino, čeprav nekam črnkasto. Čim bližje pa drsi pogled po vodni gladini, tem slabše je, dokler se ne ustavi pred belkastimi penami tik ob ladji, kjer je morje popolnoma rjavkaste barve kakor kava. Sem in

Minska polja, obvezna vožnja

D obršen del poti po Severnem morju smo prevozili po ozko začrtani poti. Rdeče boje, ki plavajo v vodi označujejo črto najbolj varne vožnje. Tam so še nerazčiščena minska polja iz druge svetovne vojne. Ko smo pluli proti Holandiji, smo lahko videli tudi dva helikopterja, ki sta se ves čas, kar smo ju lahko videli z daljnogledom, ubadala s čiščenjem minskega polja tik ob obali. Sem in tja smo lahko začutili detonacijo in zagledali velik steber vode, ki se je dvignil nad gladino ob eksploziji. Ladje se srečujejo tukaj zelo na blizu in v megli neprestano dajejo znake s sireno, da je lahko vožnja čim bolj varna. Tam smo šele lahko videli, koliko ladij plove po morju in koliko različnih zastav se vije na njihovih jaborih. Hkrati smo videli na obzorju tudi po dvajset ladij in prihajale so vedno nove in nove. Ladja je rezala valove kakih tristo metrov stran od mejne črte.

Hamburg

V Hamburg smo prišli s precejšnjim strahom. Ladja je stala v Tanagerju, Lizboni, Hamburgu, Bremenu, Rotterdamu in Anwerpen. Za Lizbono nismo mogli dobiti vize, za Hamburg in Bremen pa so nam na poslovalnici Jugolinije v Ljubljani dejali, da je ne

gu precej gradili, pa nove stavbe nimajo pri kupnosti in svežine in celotno mesto s starim in novim delom deluje precej neprijetno. Hamburg ima značilno lego večine severnomorskih pristanišč. Leži na reki Elbi in za pristop je potrebna nekaj ur dolga vožnja po mešani sladko-slani vodi. Pristanišče na reki ima svoje značilnosti, ki jih pristanišča na morski obali nimajo. Tako Rotterdam kot Hamburg imata od glavnega toka reke speljanih še mnogo stranskih kanalov, ob katerih se privežejo ladje. Že v poznih nočnih urah, ko smo se bližali mestu, kjer so nas navezali, smo lahko opazili nekaj tankerjev ob samem izlivu Elbe v morje. Tankerji z veliko nosilnostjo ne morejo v samo pristanišče in pristanejo kar ob morju, kjer so tudi velika skladišča za goriva vseh velikih evropskih in ameriških družb. Naša ladja pa je nadaljevala pot po Elbi in je že zapustila glavni kanal ter počasi drsela naprej. Spremljala sta jo dva vlačilca — eden spredaj in eden na strani. Kanal, v katerega smo zapluli, je imel pred vstopom zapornico. Gladina vode na drugi strani je bila precej nižja od gladine v glavnem kanalu. Ko so zapornico odprli, se je gladina izravnala in ladja je zaplula naprej po kanalu. Ko je prišla mimo zapornice, so jo zopet zaprli. Dvesto metrov naprej je bila zopet zapornica. Tudi to so nam odprli in tako so nam končno omogočili nemoteno pot po kanalu navzgor. S temi zapornicami lahko vzdržujejo enak vodostaj v kanalih, tako da višina vode ni odvisna od plime in oseke morja, ki ima tukaj še precejšen vpliv.

V pristanišču

Čeprav smo se vozili ponoči, smo lahko ugotovili, da je pristanišče zelo veliko. Prve jutranje ure so našo oceno samo potrdile. Ladja je bila že privezana, obdajali pa so jo žerjavi, ki so čakali na to, da prično z raztovarjanjem. Tudi druge ladje so bile obkrožene z žerjavi. Lahko smo gledali, kamor smo hoteli, žerjavov ni bilo konca. Toda mnogi žerjavi so stali sami brez ladij. To je bil prvi znak zapuščenosti hamburškega pristanišča. Kasneje smo se lahko prepričali, da je v pristanišču res veliko manj ladij, kot bi jih lahko bilo. Hamburgani sami so se nam potožili, da je malo ladij, ki jih obiščejo in da Američani raje hodijo v Rotterdam, kot pa v Hamburg. To se pozna tudi na Reperbahnu, ulici zabavišč in javnih hiš v Hamburgu.

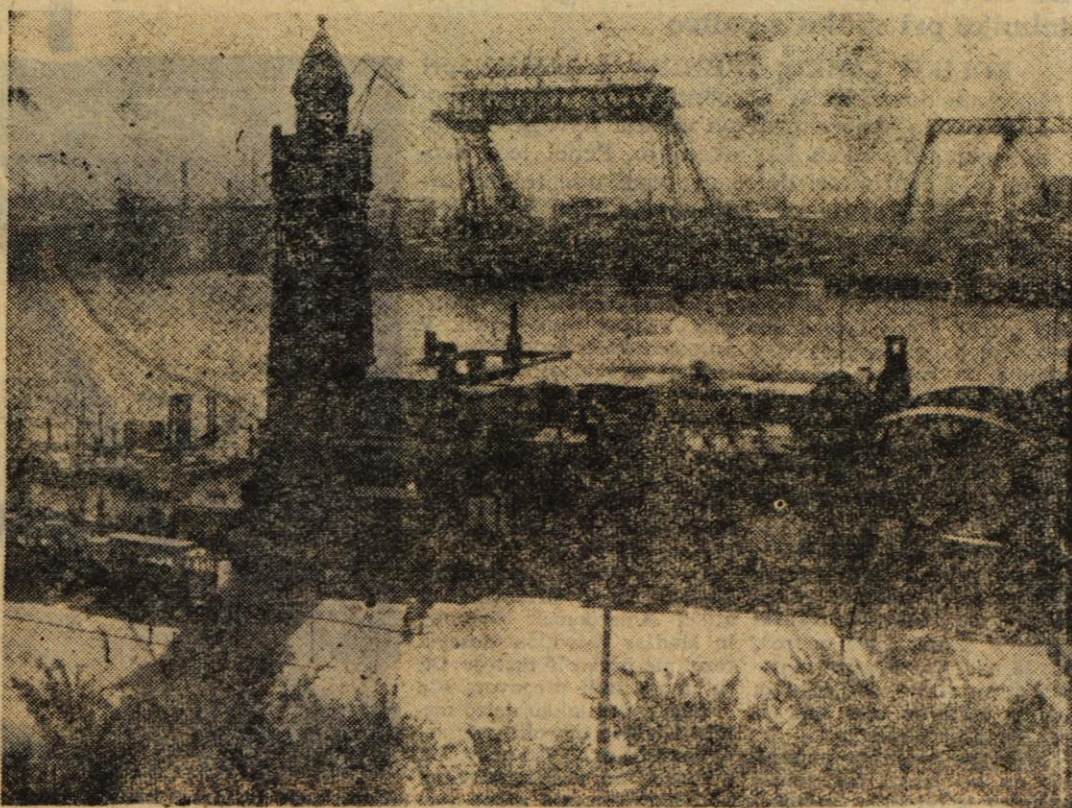
Mito Trefalt

Morska vrata

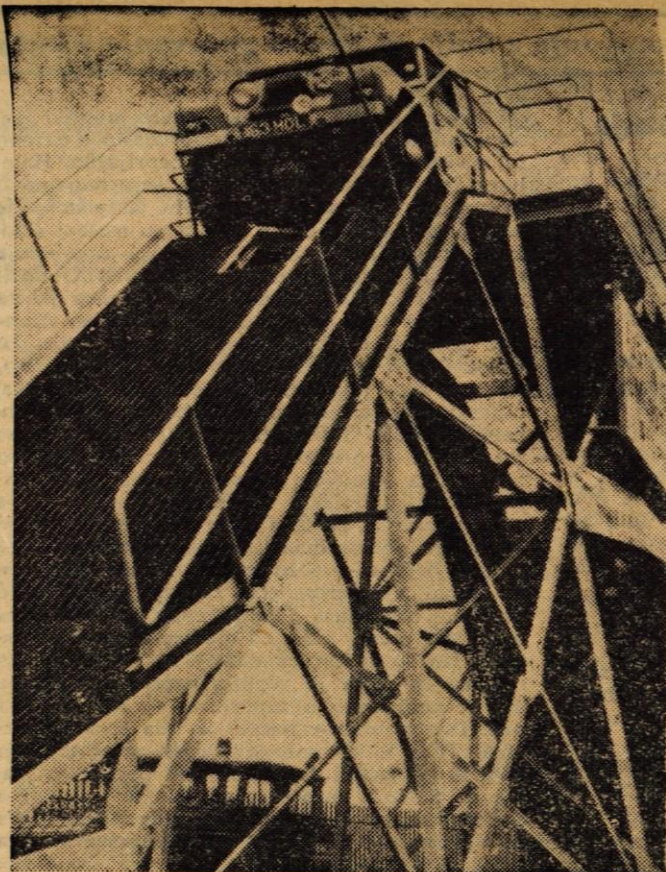
tja priplava po njem sod ali deska, paradižnik, kos papirja, zaboj, jabolko ali trava, kakor kakšen travnik velik oljni madež itd. Nad vsem tem se sprehajajo jate požrešnih galebov in od časa do časa se kateri izmed njih z bliskovito naglico spusti navzdol in zagradi kosček premočenega kruha ali kaj podobnega. Nikdar siti in nikdar trudni spremljajo beli ptiči ladjo od pristanišča do pristanišča. Takšno je morje, kjer še lahko plovejo ladje. Še slabše in polno drobne umazanije pa je ob obali, kjer se na sipinah dolgih kilometre bleščijo strehe avtomobilov in dvigajo pisane hišice turistov zahodne Evrope. V ledeni umazani vodi se premetavajo Nemci, Belgijci, Holandci in Francozi in — uživajo. Kako, si lahko predstavljate! Plaže so imenitno urejene. Kopališča so polna. Povsod, kamor pogledaš, same vikend hišice, kabine, bifej, čolni, izposojevalnice smuči za vodno smučanje, čolni, ki jih lahko poganjaš z nogami, igrišča za odbojko, tenis itd. Vse, kar je na suhem, je prekrasno in se z našim težko primerja. Sicer pa bo minilo še dosti časa, da bo postal Jadran take barve, kot je Severno morje.

Zahrbtni Biskaj

Lahno pozibavanje ladje navzgor in navzdol, pa tudi na levo in desno nas je opozorilo, da je ladja zarezala v valove vedno nemirnega Biskajskega zaliva. Za nami je ostal rt Finisterre in čakalo nas je novo doživetje. Vreme je bilo sončno in mornarji so napovedovali mirno pot. Toda vreme je tod silno muhasto in se včasih v nekaj urah popolnoma spremeni, tako da smo upali, da bomo le doživeli vihar na Atlantiku. Viharja kasneje sicer ni bilo, pa si kmalu tudi nismo več želeli. Ladjo je premetavalo tako močno, da so se galebi lahko zelo dobro najedli kosil in večerij, ki so bile namenjene potnikom, mi pa smo v spanju celo noč otipavali z nogami spodnjo, z glavo pa zgornjo stranico postelje in se vozili po njej zdaj gor zdaj dol. Med vožnjo podnevi sem nekaj časa stal na kljunu, nekaj časa pa na krmi. Dvigala sta se in padala tudi za šest do osem metrov. Praznina v želodcu je naraščala, želodec sam pa je potoval gor in dol in povzročal nezaželene težave. Kmalu sem imel dovolj, sicer za kratek čas zabavnega guganja, in sem legel. Pa tudi to ni dosti pomagalo. Spreminjal sem barvo, posedal po postelji, podelgal in poskušal razne »poživitve«, pa vse zaman. Razumljivo, da v takem stanju ni bilo ne duha ne sluha več o želji po viharju. Čakali smo samo na La Manche, kjer se je morje umirilo in se je povrnil izgubljeni tek.

Hamburg, nemško okno v svet. V zadnjih letih je v velikem pristanišču precej praznih dokov. Vendar je Hamburg kljub temu še vedno svetovno pomorsko križišče

Na sliki je prikazana konstrukcija, na kateri preizkušajo zmogljivosti avtomobilov pri premagovanju čim večjih naklonov. Stoodstotni naklon pomeni vozišče, ki je nagnjeno pod kotom 45 stopinj. Tovarna Austin je izdelala enotonsko vozilo »Gipsy«, ki demonstrira premagovanje takega naklona, po katerem prileze v petih sekundah

Tehnika v športu

100 m v 9,5 sekundah

Bo nova tekmovalna steza omogočila tak rezultat? — Zasluge tehnike pri skoku s palico

KOLIKO LAHKO TEHNIKA pripomore pri športnih dosežkih, se posebno dobro vidi pri skoku s palico, saj rekordi po uvedbi novega orodja iz steklenih vlaken kar dežujejo. Penel je s svojimi 520 centimetri daleč presegel upe tekmovalcev in strokovnjakov, saj so smatrali pred leti skok čez 5 metrov višine za utopijo.

Takih utopičnih rezultatov, ki pa so že preseženi, je bilo kar precej. Spomnimo se samo teka na eno miljo pod 4 minute, in kakšno senzacijo je povzročil Anglež Roger Bannister, ko je leta 1954 kot prvi človek »prebil« ta magični zid. Ali pa pri metu diska 60 metrov, pri krogli 20 metrov itd.

TEHNIKA PRI TEKIH

Pravijo, da je Armin Hary dosegel višek človeške zmogljivosti na najkrajši tekaški progi v teku na 100 metrov, ko je leta 1961 dosegel fantastičen rezultat — 10,0 sekund, pa še tukaj je bilo sporno, saj je tekel z vetrom.

Sedaj pa se slišijo napovedi, da bo lahko tak tekač, kakršen je bil Hary, pretekel 100 metrov v 9,5 sekundah kar bi pomenilo hitreje. Ame-

rikanci so že prej poizkušali z različnimi sintetičnimi materiali, vendar niso uspeli. V novjšem času pa poizkušajo izdelati mešanico, ki bo vsebovala destiliran premog, plutovino, kavčuk in pepel, tvorila pa naj bi zgornjo plast pri stezi, tako imenovano »Kolumbovo oblogo«. Proga naj bi imela določeno trdnost, obenem pa bo morala biti dovolj prožna.

Ko so začeli uporabljati kladivo iz wolframa, sta atleta Amerikaner Connolly in Madžar Zsivotzky dosegla rezultate preko 70 metrov. Od tu izhaja tudi pregovor: »Če si bogat, boš lahko daleč metal.« Kladivo iz wolframa stane namreč okoli 700 mark. Ta pregovor bo v športu vedno bolj aktualen, saj stane vsaka tehnična izboljšava veliko denarja, teh je pa vedno več.

Slika prihodnosti

Gledališče pod diskom, katedrala svetlobe in ogromna kroglja, ki naj simbolizira enotnost ljudi na Zemlji

Prihodnjo pomlad, aprila, bodo v New Yorku odprli veliko svetovno razstavo. Objekte razstave si je v tem času mogoče ogledati predvsem na majhnih maketah, toda na mestu, kjer jih bodo zgradili, se iz dneva v dan veča naglica, brnenje dvigal, vrtnalnih strojev, buldožerjev in drugih strojev, ki sodijo na veliko gradbišče.

To, kar je bil na eni izmed starejših razstav »Eifflov stolp« ali pred leti »Atomium«, bo v New Yorku »Unisfera«, ogromna kroglja, ki naj simbolizira enotnost človeštva na Zemlji. To bo votel globus — izdelan iz vzporodnikov in poldnevnikov, s premerom 40 metrov, na katerem se bodo odražali železni kontinenti, trije široki prstani pa bodo ponazarjali satelitske poti.

Podstavek »Unisfere« je zamišljen tako, da bo videti, kot da kroglja lebdi nad prameni svetlobnih vodometov, ki jih imenujejo »vodnjaki kontinentov«. Ta simbol bližajoče se svetovne razstave spada med objekte, ki jih bodo po zaključku razstave porušili.

Gradbeno izredno zanimivo bo gledališče neke kemične tovarne s 600 sedeži, ki bo imelo obliko letčega krožni-

ka in bo z jeklenimi vrvmi obešeno 30 metrov nad zemljo.

Tako imenovana »katedrala svetlobe« je objekt, v katerem bodo nameščeni viri svetlobe s skupno jakostjo 24 milijard sveč, njen razsvetljeni obelisk pa bo mo-

goče videti iz razdalje 500 kilometrov.

Razumljivo je, da vsi razstavljavci ne bodo gradili le atraktivnih objektov in bo tako med razstavnimi paviljoni tudi precej »dobrih starih« betonskih zgradb, katerih notranja vsebina bo simbolizirala zamisli in dosežke posameznih držav — udeleženk in razstavljavcev. Toda tudi te stavbe se bodo po zunanosti z elegantnimi oblikami lepo vključevale v celoto razstave, ki jo bo obdajalo veliko blišča, vodometov in gladkih vodnih površin.

ZANIMIVOSTI

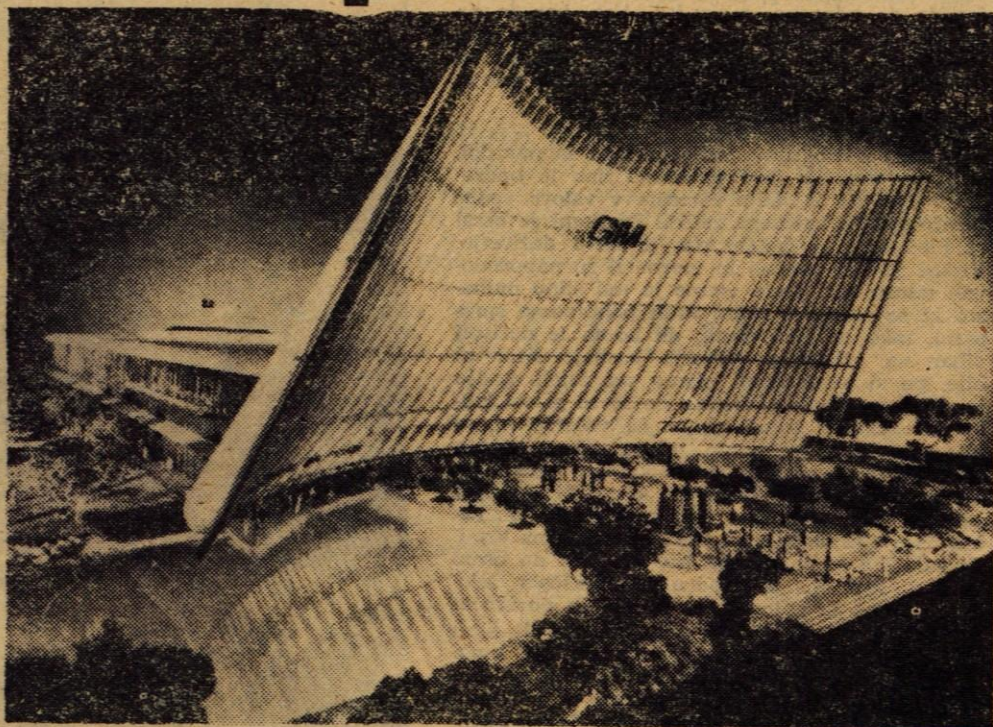
Stroj za betoniranje cestišča

NA LETOSNEM Zagrebškem velesejmu so prikazani tudi stroji za gradnjo cest, s katerimi sodelujejo na tej prireditvi ameriški proizvajalci. Največje zanimanje na tem področju vzbuja verjetno tako imenovana enohodna betonirka. Ta stroj upravlja samo en človek, opravi pa tri glavna dela pri betoniranju površine cestišča. Enohodna površinska betonirka najprej razmaže sveže razlit moker beton in ga grobo obdela, na koncu pa prevleče površino še s tanko plastjo fine mešanice in cestišče zglati. Stroj imenujejo enohodni zato, ker popolnoma obdela cestišče pri enkratni vožnji. Osem metrov široko cesto betonira s hitrostjo pol kilometra na uro.

Atmosfera na Veneri

ASTRONOMI observatorija v Pulkovu v Sovjetski zvezi so posneli planeta Venero in Mars, da bi točneje določili položaj teh planetov v kozmosu. Po izjavi sodelavca tega observatorija je bilo to potrebno zaradi točnosti pri planiranju poti prihodnjih vesoljskih ladij, ki jih nameravajo poslati na druge planete.

V poročilu je tudi navedeno, da so znanstveniki ugotovili, da obstaja na Veneri kisik. Tam so torej po vsej verjetnosti podobne atmosferske prilike kakor na Zemlji.

»Futura« bo deset metrov visok paviljon, katerega ogrodje bodo tvorila koničasta kovinska rebra. Stal bo pred prostorom, velikim 16.000 kvadratnih metrov, kjer bodo urejeni parki, vrtovi in ribniki

Značilnosti jesensko - zimske mode

Mali nasveti

V svetu modnih diktatorjev

RAZPRODAJA POLETNIH oblačil po konfekcijskih trgovinah in vedno hladnejše vreme nam očitno kaže, da bo jesen kmalu tu. Kot nam je že znano, se muhasto kolo ženske mode ne prestando vrti. Zadnja leta nam ni prineslo kakih revolucionarnih sprememb, temveč le malenkostne v detajlih. Tudi letos ne moremo zapaziti izrednih novosti, le modna hiša Dior v Parizu zelo poudarja na svojih plaščih in oblekah moško široka oglati ramena.

Praktično in čedno

Vsekakor se tisti, ki so kreirali modele za leto 1964, zavedajo, da je današnja žena uslužbenka, mati in žena. Torej mora biti oblečena predvsem praktično in čedno. (Zato ni čudno, da pletenine postajajo vedno bolj cenjene.)

V skupih besedah našete značilnosti:

- krilo pokriva kolena,
- ženski pas je v glavnem poudarjen, le tu in tam so dovoljene manjše spremembe (optično ga raje postavimo višje kot niže),
- rame so nekoliko razširjene, pa še vedno okrogle. Tu pa je izjema modna hiša Dior.

Pri plaščih so ovratniki zelo visoki in skoraj pokrivajo usta.

Kostimi in plašči se pogosto dvoredno zapenjajo.

Najbolj priljubljeni barvni toni so:

modro zelena, cherry rdeča, zlato rumeni ton whiskyja.

Plašči

Ustavimo se malce pri plaščih. Zdi se, da je zadnja huda zima oplašila ženski svet in posvarila modne ustvarjalce, naj nas čimbolj zavarujejo pred ostrim mrazom. Ovratniki so kar po vrsti ali v obliki visokega ke-liha ali komplicirano izpeljani šal ovratniki. Pogosto so podloženi s krznom. Prav tako je spodnji rob klobuka ali čepice obrobljen s krznom. Barvna lestvica jesenskih in zimskih plaščev je zelo pestra, vpadljivo veliko je svetlih pastelnih tonov (barva breskev, svetlo rumena, beige, rdeča). Plašči in kostimi so pogosto spredaj rahlo oprijeti, zadnji del prosto pada ali pa je hrbet celo rahlo napihnjen.

Pierre Cardin, znani pariški kreator, želi s svojimi vrečastimi modeli vzbuditi pozornost. Tudi pas je v nasprotju z vsemi drugimi premaknil navzdol in se oprijel mnogih značilnosti stila Charleston.

Kostimu so za kakih 8 cm daljši kot v poletju. Kostimi z daljšimi rahlo oprijeti-mi jopicami so namenjeni le velikim in vitkim ženam. — Krila so zopet ozka (vendar ne pretirano) in gube, ki so bile v preteklem letu tako približljive, so izginile.

Čevlji — Čeprav se pri nas še kar naprej navdušujemo za koničaste čevlje s tanko peto, so taki čevlji v Italiji in Franciji že nemo-derni. Moda čevljev je končno sledila zahtevam ortopedov in opustila nezdrave »špičake«.

● **Bela volna** ne porumeni, če dodamo milnico, v kateri jo peremo, nekoliko boraksa. Boraks dodamo tudi vodi, v kateri jo izplakujemo. Isto velja za vse bele pletenine.

● **Namakanje perila.** Pri namakanju pazimo, da damo na dno vedno bolj umazane kose, na vrhu pa bolj čiste in boljše. Če je perilo zelo umazano, dodamo vodi za namakanje žlico salmijaka.

● **Plesnivo perilo.** Vlažnega perila ne shranjujemo, ker rado plesni. Omare v vlažnih stanovanjih dobro zračimo, perilo prelagajmo in večkrat presušimo. Zlikanega perila ne pospravimo takoj, temveč ga pustimo nekaj ur zloženega, da se dobro presuši.

Preden perilo namočimo, pogledimo v žepe in jih obrnimo, da perila ne bodo kvarili razni pozabljeni predmeti, zaponke, tintni svinčniki, kovinasti predmeti, barvni trakovi ipd. Oblačil z zadržami ne namakamo.

● **Čiščenje svilnenih odevi.** Svilene odeje, ki so nam jih ponesnabile muhe, očistimo s čistim špiritom. Mehko belo čisto krpico namočimo v čist špirit in z njo nalahko odrgnemo madeže. Brž ko je krpica umazana, jo namočimo na drugem koncu, da bi na odeji ne ostale sledi.

● **Volneno blago ali flanela** ostane lepo mehko, če dodamo vodi, v kateri ga splakujemo, nekoliko glicerina.

● **Žlica kisa pri izpiranju.** Pri izpiranju barvastih tkanin in nogavic je priporočljivo dodati nazadnje na liter vode žlico kisa, ki osveži barvo.

● **Plesnive čevlje** obrišemo s cunjco, nato pa dobro namažemo s terpentinom. Usnje ne bo plesnilo, če ga bomo namazali večkrat s terpentinom, ki smo mu primesali malo kafe.

● **Da steklenice** ne dobe neprijeten, vonj jih ne spravimo zamašenih. Neprijeten vonj z rok odstranimo, če roke zdrgnemo s paradižnikovimi rezinami. Duh po čebuli izgine, če roke zdrgnemo s suho kuhinjsko soljo ali pa si jih umijemo v mlačni vodi, ki smo ji dodali nekoliko salmijaka.

Nekaj za vas

TREPALNICE postanejo lepe in bolj blesteče, če jih s posebno krtačko ščetkamo in mažemo z ricinusovim oljem ali vazelinom.

HRAPAVE ROKE

ROKE temeljito umijemo z vročo vodo, kateri smo dodali boraksa ali limoninega soka. Posušeno natremo za vso noč z lanolinom. Da ne umažemo postelje, si nataknemo stare rokavice. Zujtraj so roke mehke in volne.

NEGOVANJE LINOLEJA

LINOLEJA ne umivamo z vročo vodo, niti ne s sodo. Soda ga varje, da postane buje.

hrapav in kosmat. Umijemo ga z mlačno milnico in izperemo s čisto vodo. Po vsakem čiščenju ga namažemo s parketno pasto. Če so se napravile razpoke, ga namažemo na spodnji strani z mizarskim klejem, ki smo mu dodali malo glicerina. Na razpokline prilepimo koščke tkanine. Izbokline poravnamo najhitreje, če linolej najprej dobro navlažimo, nato pa obtežimo in pustimo, da se posuši.

Linoleja ne brišemo s čistim bencinom, terpentinom ali petrolejem, ker vsa ta sredstva tope olja, ki jih vse-

Karlrasto krilo (roza-rdeča) dopolnjuje pletena jopica v isti barvni kombinaciji. Sportnost modela podčrtajo rdeče podkolenke in nizkopetni športni čevlji

Težko slovo in prijetni spomini

ČIMBOLJ so se trije tedni bližali koncu, tem več smo vedeli o Oldhamu, njegovi preteklosti in sedanjosti in o njegovih prebivavcih. Počasi se nam je tudi že oblikovala slika o Angliji in Angležih, čeprav v samo treh tednih ni mogla postati povsem jasna in določna. Slovo je bilo zaradi mnogih novih prijateljev težko, vendar pa smo se tudi že veselili vrnitve domov in toplega jesenskega sonca, ki ga v Angliji ni bilo preveč.

Še tri tovarne

27. avgust: Tovarna »Fox-Mill«, ki smo jo obiskali dopoldne, je ena mnogih starih bombaznih predilnic, ki so še vedno pomembna, čeprav ne več edina industrija v Oldhamu. Zdaj tu izdelujejo že najraznovrstnejšo indu-

strijsko blago — vse od znanih papirnih stenskih tapet do vojaških letal. Predilnica, ki smo jo obiskali, je srednje velika in je ravno sredi procesa modernizacije, tako da smo se tu srečali z živim primerom problema, ki tare vso angleško tekstilno industrijo — zastarelost opreme.

Popoldanski obisk tovarne šolske in pisarniške opreme je bil zanimiv pač predvsem zato, ker ta tovarna vse le sene polproizvode uvaža iz naše države (povedali so nam, da so s kvaliteto vedno bolj zadovoljni) in jih potem samo kompletira s kovinskimi deli.

28. avgust: Prijazni gospod Carter nam je dopoldne s svojimi sodelavci razkazal odhlamsko osrednjo knjižnico, potem pa nas je še spremenil v eno izmed njenih podružnic (novo, prijetno urejeno) in v oldhamski muzej.

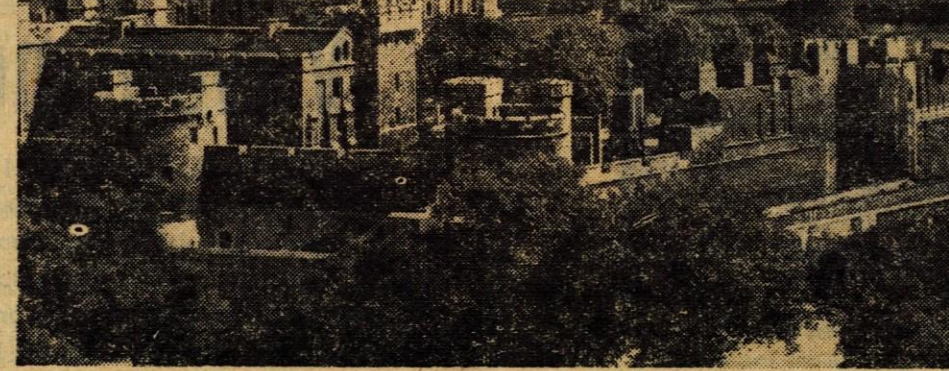
Popoldne pa smo si ogledali zelo moderno opremljeno (v poslopju nekdanje tekstilne tovarne) tovarno cigarete — »Patrieoux«, kjer

izdelujejo eno samo vrsto cigaret — popularne in kvalitetne »Senior Service«. Ko so nam ob strojih, katerih vsak izdelava prek 1100 cigaret na minuto, pripovedovali številke svoje proizvodnje, kar nismo mogli verjeti, da ljudje res pokadijo toliko cigaret. Mimogrede: povsod srečujemo poleg reklam za cigarete (v Angliji so zelo drage) tudi gesla kampanje proti kajenju mladine.

Večerni pogovor

Zvečer se v prijetni družbi srednjeveškemu mestu Chesteru — in zvečer socialno psihoanalitična komedija iz Kranja) razvije sila živahen in zanimiv razgovor o problemih delavskega gibanja in o političnih problemih v Oldhamu in Angliji sploh. Nedavna stavka gradbenih delavcev, politična angažiranost mladine, nacionalizacija, organizacija sindikatov, laburistična stranka (v Oldhamu je na oblasti), pa organizacija naših sindikatov in še marsikaj je na programu tega večera. O mnogim dobimo prav nocoj jasnejšo in popolnejšo predstavo!

29. avgust: Za zabaven zaključek naših »počitnic« (vsi bi rabili doma vsaj še en teden dopusta, da bi se pošteno spočili!) v Oldhamu: dopoldne obisk zelo modernega (brez ograj okoli živali) in lepo (vse polno cvetja)

Med mnogimi znamenitostmi Londona (ogromno, skoraj neskončno velemesto!), ki smo jih uspeli videti v kratkih dveh dneh, je bila tudi stara trdnjava Tower (v ozadju slavni dvizni most), kjer je zdaj muzej

urejenega živalskega vrta pri srednjeveškem mestu Chesteru — in zvečer socialno psihoanalitična komedija »Dekle, ki ni bilo nikoli čisto zadovoljno« v gledališkem klubu »Repertory Theatre«, ki letos praznuje svojo 25. letnico. Vmes pa seveda popoldne mrzlično pospravljanje in pakiranje — zakaj jutri navsezgodaj (ob 7. uri) je odhod!

Za konec: velemesto

30. in 31. avgust — London: Za nameček so nam naši oldhamski prijatelji pripravili še dva izredno zanimiva dneva v Londonu. Prvi dan smo videli glavne londonske

znamenitosti: Trafalgar Square z Nelsonom na visokem stebri in štirimi britanskimi levi, kraljevski dvorec Buckingham Palace s spomenikom kraljici Viktoriji, mogočno in čudovito Westminsterko opatijo, Parlament z Big Benom, poslovnega Angleža z dežnikom in melono na glavi, stari dvorec Tower, ki je zdaj muzej — z obveznimi gardisti v visokih kučmah, nočni Piccadilly z razkošnimi reklamami. Drugi dan pa po sprehodu mimo Scotland Yarda, White Halla, vladne palače, po Strandu in spet čez trg Piccadilly — s podzemsko v muzej voščeneh lutk Madame Tussaudove (naravnost neverjetno je, kako žive so te voščene lutke vseh zgodo-

vinskih in sodobnih znamenitih osebnosti!).

Zvečer se poslovimo od gospoda Watta, ki nas je ves čas požrtvovalno spremljal in vodil (mimogrede: v Kranju in med našim obiskom je shušal za 14 kg!) in nam za konec še uredil vse za prijetno potovanje. Žal, smo preveč utrujeni, da bi se ustavljali v Bruxellesu (pa kdaj drugič!) in se zelo udobno pripeljemo iz Ostendea naravnost v Kranj, ki se nam zgoda jutraj v ponelejšem, 2. septembra, zdi silno majhen, toda tako prijetno domač. Domovina je pač samo ena! Tudi to je eno od številnih spoznanj, ki smo jih poleg prijetnih spominov prinesli z obiska v Oldhamu.

Dušan Ogrizek

Nasprotja na črti: ljudje, delo, zaposlitev

Vlaki delavcev z juga

Vsako leto pride v Kranj cel vlak delavcev, ki iščejo zaposlitve — Nobeno žito ne zraste brez plevela — Človek, ki ga je napadala božjast —

SELITVE DELAVCEV za delom v industrijska področja niso nič novega. Vedno so razvitejša področja pritegovala delavce iz zaostalih in slabo razvitih krajev. V sosednji Italiji se je v zadnjih desetletjih z juga na industrijski sever preselila milijonska armada delovnih rok. To preseljevanje z juga na sever ali iz zahoda na vzhod povzroča neprestana nasprotja. Pogosto prihaja do križanja navad, običajev, delovnih razvad in v naših razmerah večkrat tudi do nestrpnosti, graj in vroče krvi.

Preseljevanje z vlaki

Gorenjska je dežela, v katero se zateče precejšnje število delavcev, ki iščejo zaposlitev iz manj razvitih južnih krajev. Samo v mesto Kranj in okolico pride letno cel vlak delavcev iz krajev izven meja naše republike. Ta vlak ni majhen. Če bi vse delavce razporedili po sedežih v vagonih bi imel vlak okoli 24 vagonov. Enako dolg vlak, če ne daljši, odpelje letno tudi proti Jelenicam, kjer zaposlijo največ delavcev v železarni in v drugih podjetjih. Razen teh dveh najmočnejših industrijskih središč na Gorenjskem izstopajo delavci iz južnih krajev tudi v Skofiji, Trzinu in v Radovljici.

V prvem polletju letos je izstopilo na kranjski železniški postaji 642 delavcev. Med njimi je bilo samo 22 žensk. V istem razdobju lani je poiskalo zaposlitev 757 oseb. Največ jih prihaja iz nerazvitih krajev Hrvaške in Bosne, prav malo pa je med njimi Crnogorcev in Makedoncev. Najbolj pogosto prihajajo ljudje iz okoličnice Bihača, Banja Luke, Niša, Prijedora in Djakovice. Ker prihajajo na Gorenjsko v velikem številu samo neizučeni in ne kvalificirani delavci, jih je mogoče zaposliti največ v gradbeništvu in kmetijstvu. Poprijeti morajo za dela, ki zahtevajo trdih rok. Pri teh ljudeh tudi dostikrat pogrešamo prave delovne prizadetosti in vneme. Veliko pritožb pa je v podjetjih slišati na račun njihovega odnosa do dela. Napačno vrednotenje dela je lahko posledica brezdolja v preteklosti in pomanjkanje čuta, da je samo z delom mogoče v življenju kaj doseči. Na drugi strani pa se odpor do dela lahko pojavlja zaradi neurejenih življenjskih razmer in zavisti.

žala v seči, namesto da bi delala, je delovodja zvedel od njih, da so prišli zato, »da bi zaslužili, ne pa da bi delali.« Postopaci delajo samo priložnostno in izjemno, takrat ko so v škripcih za denar. Takšni ljudje se v podjetju zadržujejo največ mesec dni. Ko jih spoznajo, se preselijo k drugemu podjetju, dokler tudi tam ne pokažejo svojega pravega obraza.

Nekateri poskušajo živeti na tuj račun. Tako so imeli pred kratkim v nekem podjetju primer delavca, ki si je domišljjal, da je božjasten. Ob vsaki težji delovni nalogi je dejal, da ji ne bo kos, ker ga napada božjast. Iskal je vse mogoče načine, da bi se izvelel. Njegov delovni učinek je bil tako nizek, da so mu izplačevali le po polovico plače. Končno so ga dali zdravniško pregledati in pri pregledu so ugotovili, da je njegova bolezen samo namišljena.

Namišljen božjastnež

Boljši zaslužek in lažja zaposlitev sta poglavita razlaga, da prihajajo delavci v naša mesta v takšnem številu. Med njimi se pridni delavci, veliko pa je tudi lahkomišelnih lenuhov, ki bi radi na lahek način prišli do denarja. Ko so pred kratkim v Trzinu zalotili na gradbišču skupino, ki je le-

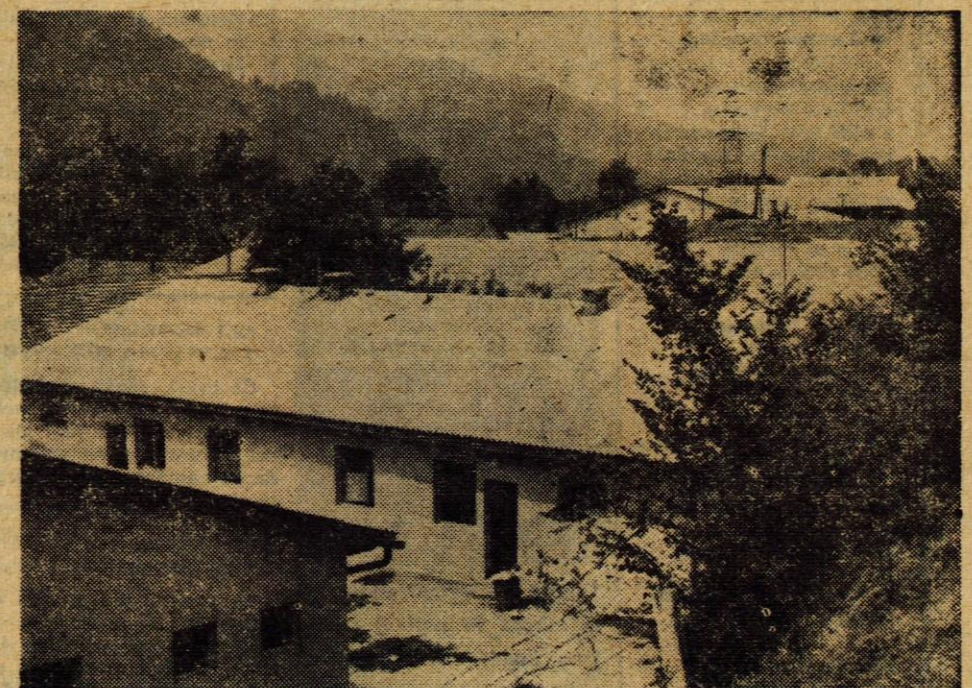
delavci, ki so prišli za delom v naša mesta, je veliko pridnih rok, ki so si s skrbnim delom tudi že ustvarili likovno toliko znosne in udobne življenjske pogoje. Brez naporov — ni uspeha. To prav dobro vedo vsi, ki so s praznimi rokami prišli v novo delovno sredino. Veliko je delavcev, ki so si v kratkem času pridobili strokovnost in sedaj že upravljajo z zahtevnimi stroji. Hkrati z izobrazbo so si nekateri ustvarili že tudi domače ognjišče. V zadnjem letu gradi več prišlecev svoje hiše.

Podatki, ki niso iz prve roke

Naselja, kjer stanuje večina delavcev iz južnih krajev, so podobna čebelnjaku. Veliko je v njih čebel in malo medu. Stari način življenja je težko spravljati na novo kopito. Ljudje se včasih preveč krčevito držijo naukov in navad svojih očetov. Tako delavci, ki prihajajo iz Kosova in Metohije, jedo največ suho hrano, da se ne bi pregrešili zoper verske prepovedi. Slišali smo tudi za posebno šiptarsko kuhinjo, kjer sami pripravljajo hrano, takšno kot jo je zapovedal alah. Drugi se zopet z nosničnicami vseljujejo v sobe, ki so namenjene samo moškim.

Zgledni primeri

V tis poštenih in pridnih delavcev so v zadnjem času precej pokvarili nasilneži in hudodelci na nekaterih gradbiščih. Zato običajno gledamo vse v precej »slabi luči«. To pa ni prav. Nobeno žito ne zraste brez plevela. Lažje je tudi ugled porušiti kot zgraditi. Med

Naselje gradbenih delavcev kranjskega podjetja »Projekt«, kjer dobijo prenočišče in prekrbo delavci, ki se pri podjetju zaposlijo

Naš roman

Za trenutek sem bila srečna. Srečna ob kavi, whiskyju in tikovini. Srečna sem bila zato, ker sem se odločila odpotovati v Nemčijo, v zavetje, v dolgočasno zavetje, vendar v varno življenje, v življenje z otrokom, če ga bom res dobila. Toda strah je povsod.

Zivijo tudi na drugih ladjah ljudje?« je vprašala.

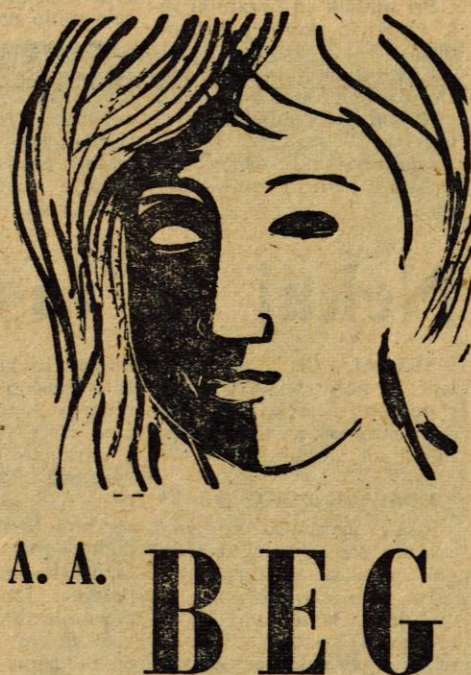
»Ne,« je rekel. »Tukaj sva popolnoma sama.« Pogledala je na barometer v svetlikajočem se medenastem ohišju. Igla je napovedala lepo vreme. Mar jutri zjutraj ne bo več megla? Danes zjutraj, se je popravila. O'Malley je z risalnimi žeblički pritrdil na steno pomorski zemljevid lagune, čudno mešanico peščin, tokov, plitvin, celine, pomorskih znakov, svetilnikov in imen. Vse tišje je postajalo in Franziska je poslušala neznančovo zgodbo, naslonjena na steno kajute, s pogledom, uprtim v zemljevid, v mrežo skrivnosti.

Posledice pretresa

Pričelo se je tako, da sem padal skozi noč. Mimo je žvižgala noč, noč od 3. na 4. maj 1944.

nad menoj je bila jasna zvezdna noč, spodaj lahna megla, to sem ugotovil, ko sem zlagal padalo na poseki ob robu gozda blizu Hildeseima, potem ko sem po padcu nekaj sekund obležal na travnatih in mahovih tleh. Saj vendar ne lebdiš, temveč skoraj drviš, četudi se je padalo odprlo, padeš in si za trenutek omotičen, morda tudi zaradi pretresa pri odskoku, pri skoku skozi odprtino v prepad, globok tri tisoč metrov, in sekund, ki mu sledijo, sekund, preden se padalo odpre in žvižga noč mimo človeka. Odtlej imam le redkokdaj težak sen, kajti doživel sem enega najstarejših strahotnih snov, kar jih poznajo ljudje.

Pomislite, da počnemo vse to prostovoljno! V nobeni armadi sveta ne silijo človeka, naj bi skakal s padalom; prostovoljno se prijavljamo. Ljudje, ki to počenjajo, menijo, da gre za ljubezen do domovine, za željo po junaštvu. Toda položaj, v katerega se podajajo, je preneresničen, da bi lahko imel še karkoli skupnega s tako preprostimi občutki, kot sta ljubezen do domovine in junaštvo. Človek, ki iz drvečega letala skoči v neizmerno brezno, je vendar nekdo, ki je planil iz vsega, kar je vedel, ki se je znebil tako majhnih in omejenih pojmov, kot sta ljudstvo ali ideja. Znebi se časa in prostora. Pomislite na to, kadar boste slišali, da so padavci zelo pogumni vojaki in zelo prostaški mučitelji! Kdor je sposoben tega skoka v prazno, je sposoben tudi vsega drugega, sleherne veličine in sleherne nizkosti. To ne pripovedujem zato, da bi opravičeval prav posebno zvrst nizkosti, kakršno sem zagrešil.

A. A. BEG

Sicer sploh nisem skočil 'v skupini', kakor pravijo padavci, temveč popolnoma sam. Nisem bil padavec, pripadal sem protivohunski službi

in nosil sivo civilno obleko, dežni plašč in rjave nizke čevlje, čeravno sem imel tedaj čim poročnika Royal Air Force. V žepih sem imel tri ploščate Cobroke hrane, nekaj nemških živinskih nakaznic, nemški denar in odlično ponarejene izkaznice, v glavi pa naslov. Naslov moškega, ki je za nas delal z radijskim oddajnikom med Hildeseimom in Hannoverom. Moja naloga je bila proizvesti o podrobnostih nekaterih pomembnih industrijskih naprav v okolici Hildeseima, in če bi mi to uspelo, naj bi odšel k moškemu z oddajnikom, ki bi podatke sporočil v Anglijo. Tako je bilo. Naloga je bila povsem jasna, čeravno ne enostavna. Imel sem tudi generalštabne zemljevide področja, ki bi ga naj preiskal. Natančno sem vedel, kje sem pristal.

Pod nizkimi smrekami sem sredi podrasti našel vdolbino, tja sem skril padalo, vendar ni kazalo, da bi se odpravil sredi noči, osamljen moški, ki hodi po podeželski cesti v drugi polovici noči, bi bil sumljivejši kot podnevi, zato sem legel na svilen padalo, čakal do jutra in razmišljal o svojem položaju. Ne sodim k ljudem, ki 'potrebujejo odmik od dogodkov', da jim postane jasno, kaj se je zgodilo. Sočasno, ko nekaj doživim, že začnem razmišljati o dogodku in njegovem pomenu zame. Tako, na primer, mi je povsem jasno, čemu zdaj sedim z vami, pa vam pripovedujem to zgodbo, Franziska: čemu sem se za vas zanimal, vam sledil in vas dolge ure čakal v hotelu: pač zato ker se bojim in ker, kakor sem vam že povedal, spoznam ljudi, ki so posebejni, ljudi, ki so v takšnem položaju, da lahko pri njih varno spravimo svoj strah.

Doživetje male Ane

STIRINAJSTLETNA Ana Tempest iz Matingena v Italiji, je prihajala v šolo s helikopterjem. Njen oče je fotograf v letalu in vsako jutro je odšel na delo v vas, imenovano Santport. Mimogrede je vozil s seboj do šole hčerkico Ano. Mala Ana je že mesece dolgo prihajala v šolo s helikopterjem. Toliko se je navadila nanj, da je dobro poznala že vse njegove skrivnosti.

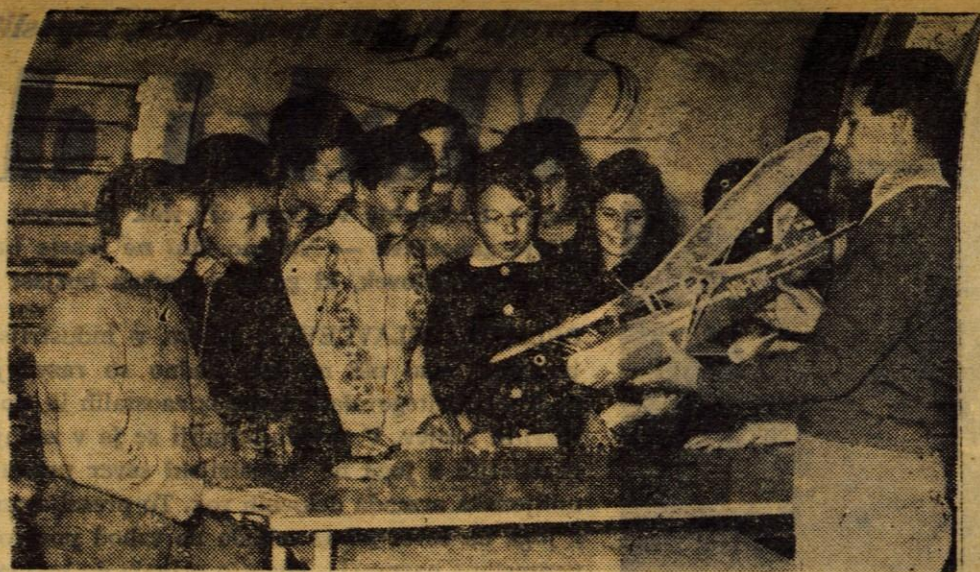
In pogledajmo, kaj se je nekega dne zgodilo mali Ani, ko se je pripravljala v šolo.

Bila je pripravljena. Do pričetka pouka je manjkalo še pol ure. Sedla je v helikopter in pričakovala očeta. Toda ni ga bilo od nikoder. Prav gotovo ga je zadržalo kako delo. Minute so hitele in Ana je bila nestrpna. Samo še petnajst minut do pričetka! Če očeta kmalu ne bo, bo zamudila pouk. Ana si tega ne želi!

Začela je šariti po helikopterju. Motor je zabrnul in helikopter se je začel vzdigovati. Deklica je bila razburjena. Sama v helikopterju ...

sama v zraku ... Toda razburjenje je trajalo samo malo časa — odločila se je; nadaljevala je pot do šole, sama. Očka bo prišel pozneje z avtobusom ...

Zagledala je šolsko poslopje. Doli na zemlji so jo čakale prijateljice ... Ana je potegnila ročico za spuščanje in helikopter se je počasi dotaknil zemlje. Prijateljice so bile navajene na Anin nenavaden prihod. Pritekla so do letala. Vidijo jo samo. Se je sama pripeljala? Od začudenja so onemele. Deklica je skočila iz kabine. Ni bilo časa za pojasnjevanje. Pozvonilo je in deklice o pohitele v razred.

Zanimanje za razne krožke na šolah je že zdaj na začetku šolskega leta veliko. Zlasti prilačna so letala, za fante in za dekleta

Maščevanje starega slona

V NEKEM mestu v Indiji je živel krojač. Imel je navado, da je vsak dan dajal jabolka ali kakšno drugo

krojačeve hiše, je pomolila svoj rilec skozi okno in čakala na slaščico.

Nekega dne je bil krojač slabe volje in je namesto darila zbedel slona z iglo.

Slon je mirno odšel. Pogledal ni niti krojača niti njegove žene, ki sta se nesramno smejala. Žival kroja-

ču tega ni oprostila. Ko je šel mimo nekega smrdljivega jezera, je slon potegnil v rilec blatno vodo in se nato vrnil v mesto. Prišel je do krojačevega stanovanja in porinil svoj rilec skozi okno in poskropil s celim curkom smrdljive vode in blata krojača. Živali ne poznajo šal ...

mlada rast

sadje nekemu staremu slonu, ki je prihajal mimo njegovega okna. Žival se je navadila na ta darila; vedno kadarkoli je prišla mimo

Ptiček

Zlata kletka v zlatem dvoru, v kletki pa je majhen ptič.

Zalosten je ptiček mali in ne poje nič. Vsak zavidal bi mu to zlato, a on ne zmeni se za to.

Le eno samo željo ima, da bi spet v gozdu bil doma. Tam spet zapel bi kot nekdanj, raj.

ALI ŠKODUJE TELEVIZIJA ZDRAVJU

Če pretiravamo in gledamo televizijo neprestano nekaj ur, lahko dobimo hud glavobol. Zdravniki so ugotovili, da se posebno pri otrocih pojavijo epileptični napadi.

REKORDER MED RIBAMI

Po številu iker, ki jih odvržejo nekatere ribe, bi rekord vsekakor pripadal ribi-mesecu. Medtem ko ribe navadno odvržejo okoli sedem milijonov iker, nekatere tudi do trinajest, riba-mesec odvrže tudi do 300.000.000 iker,

Lov na race

BILO JE JASNO in mrzlo jutro. Z očetom sem stal ob Savi. Oče je ogledoval okolico in mi naenkrat rekel, da je zagledal jato rac, ki so čepele v grmovju. Zelo sem se razveselil. Oče je rekel, naj počakam, da race ne bodo odletele. Šel je do primerne razdalje, ustrelil je dvakrat zaporedoma. V daljnogledu sem zagledal mrtvo raco na bregu Save, druga, ki jo je ustrelil oče, pa je tudi padla, le da nisva vedela kam. Vse sva preiskala, našla pa nisva ničesar. Nenadoma sem zagledal v vodi piko, podobno raci. Oče je takoj spoznal, da je to tista, ki jo iščeva. Z visokimi škornji je zabredel v vodo. Bila je predaleč in deroča voda je odnesla najin plen. Kljub temu sem se vesel vračal domov.

Niko Umnik,
Osnovna šola Šenčur

Ravnilo je oživelo

VSI IMAMO ravnila. Z njimi delamo črte, trikotnike, kvadrate in drugo. Moje ravnilo je bolj majhno. Večkrat mi je že padlo na tla in že velikokrat sem z njim udarila ob klop. Ko sem šla nekega večera spat, sem premišljevala o njem. Zaspala sem in v sanjah mi je prišlo pred oči.

Prišlo je po prstih, delalo pa je čisto majhne korake. Začelo se je jeziti in mahati z rokami. Delalo je:

»Tako me boli glava, da sploh ne morem zaspati.« Pogledala sem ga.

»Samo zaradi tebe me boli glava, ker me mečeš po tleh in tolčeš z mano

po klopi. Samo poglej, kakšno imam!« Rekla sem mu:

»Če te tako boli, ti bom prinesla zdravilo proti glavobolu.«

»Prosim,« je odgovorilo ravnilo. Vstala sem iz postelje in šla po praške, kavo in žličko. Ko sem se vrnila, je ravnilo ležalo na postelji. Dala sem mu zdravilo. Glava ga je kmalu nehala boleti. Bila sem vesela. Misliła sem, da mi bo vse oprostilo. Zopet se je pričelo pritoževati, da me bo tožilo, ker tako grdo ravnam z njim. Oprosti mi pa le pod pogojem, da bom z njim lepše ravnala. Lepo sem se mu zahvalila, ker mi je odpustilo. Postala sva velika prijatelja.

Tanja Rabič,
osn. šola Šenčur

Tinček - potepinček

Velik potepinček je naš mali Tinček!

Komaj mu še sonce dobro jutro reče, že se nam izmuzne, na potep uteče.

Trate vse preleta, roso z njih pometa, luže vse prebrede, »pol sveta« obrede.

Pleza čez plotove, leze že v bregove, z njih se — bistra buča — kar po hlačkih smuča.

S ptički bi lovil se, z njimi bi podil se, pa so se speljali, pred nosom mu zbežali.

Doli pri tolmunu se šele spočije, tam se ves zagleda v ribic vragolije.

Kdo je, ki budi ga, kdo mu oponaša: »Spet si jo popihali!« — Glad tako se oglašja.

»Joj, doma oblaki so se že nabrali, hlačke bodo z gromom, Tinček, ti oprali.«

Kar čez drn in strn pri priči jo ubere Tinček proti domu — in že naprej se dere!

IVANKA REPINC sodi med najmlajše in najbolj nadarjene mlade smučarke. Lani je dosegla lepe uspehe. V šoli pa se najbolj zanima za slovenščino

Amerike brez maske ni

Kaj je z ameriško filmsko komedijo?

POGOSTO GOVORIMO o »zlati dobi ameriške komedije« pred drugo svetovno vojno — in o tem, da nam Hollywood po vojni ni dal nič enakovrednega. Manj pogosto pa se tudi vprašamo, zakaj lahko v zadnjem desetletju s popolnim zadovoljstvom omenimo eno samo ameriško komedijo (»Nekateri so za vroče«) in samo dve imeni (Billy Wilder in Frank Tashlin), ki sta nam vsako na svoj način zagotavljali kolikor toliko kvalitetno zabavo. Naj tokrat poskusimo odgovoriti na ta: zakaj, še prej pa si na hitro oglejmo dva predstavnika sodobne ameriške komedije.

Dva nadobudneža Ni satire

Frank Tashlin (Artisti in modeli, Hollywood ali propad, Hrepenenje po moškem) skuša med vsemi svojimi ameriški sodobniki morda najbolj prvobitno podati čim širšo sliko povprečnega Američana in Amerike. Toda svet njegove komedije je predvsem svet spolnosti, spalnih praškov, shuševalnih kur, modernih čarovnikov in nevroz našega časa — le malokrat pa se v njem odražajo tudi širši družbeni problemi: politični, socialni verski. In kadar se odražajo, so le drobni delci Tashlinovih humorističnih mozaikov. Prav ta mozaičnost — nezakroženost, ne celovitost Tashlinovih komedij, ki so le zbirke med seboj slabo povezanih gagov, torej situacijske komike, je tudi glavna šibka stran tega sicer domiselnega ustvarjalca.

Sicer pa: premajhna skrb za celovitost dela, za pravi ritim in za enovit vtis ni pomanjkljivost samo Tashlina in niti ne samo hollywoodskih komedij, ampak večine hollywoodskih filmov sploh. Zato je toliko bolj razveseljiva zaokroženost in enovitost del Billyja Wilderja (Ljubezen popoldne, Sabrina, Nekateri so za vroče, Apartma), ki je avtor edine resnično povsem uspele ameriške filmske komedije v zadnjem desetletju — »Nekateri so za vroče« (in še ta je, značilno, postavljena v trideseta leta!). Odličen dokaz za celovitost njegovih del je sekvenca pokola med gangsterji v tem filmu, ki jo je kljub njeni grozljivosti Wilder znal vključiti v film, ne da bi najmanj razbil vzdušje komedije.

Billy Wilder je obenem tudi avtor najbolj politično aktualne (berlinska situacija) komedije, kar jih je zadnje čase upal ustvariti Hollywood — »Ena, dve, tri«, pa še ta je, značilno, zavita v zelo staro obliko (»Ninočka«). Drugače so v Hollywoodu politično aktualni dvotipi močno nezaželeni in prav tako se zahteva velika previdnost pri obravnavanju znanih osebnosti in vseh komedijskih značajev, ki kakorkoli tipično predstavljajo Ameriko. Jasno, da se je treba v komedijah tudi države in vseh z njo povezanih ustanov lotevati v belih rokavicah. Edina izjema je vojska in navadni vojak — toda ta je po vsem svetu že malone najstarejša komična figura, tako da je ponavadi že njihove več ne spravlja v zevzo z

resničnostjo. Notranja cenzura v hollywoodskih družinskih filmskih komedijah deluje bah nalaga te omejitve, ker tudi sedanja močna odvisnost Hollywooda od zunanjih tržišč: zaradi nje mora biti namreč komika v ameriškem filmu predvsem situacijska (gagi), medtem ko je besedna komika mnogo manj zaželeno.

Kot stransko osvetlitev ugotovitve, da so mnoge domače teme v hollywoodskih filmih tabu, naj dodamo dejstvo, da se je v komedijah, ki se dogajajo v tujini, dovoljeno posmehovati mnogo številnejšim pojavom kot v tistih, ki se odigravajo doma. Američani ne delajo napak in morajo, vsaj na zunaj, ostati čisti. Sicer se včasih dopusti, da celo milijonarji in uspešni poslovni ljudje zaidejo na stranska pota, toda — na koncu se vedno vrnejo v okvire veljavne morale. — Neomejen smeh je dovoljen samo na račun posebnosti — omejenec ali prismojnih intelektualcev, torej manjšine — zato da se lahko večina (občinstvo) zabava brez neprijetnega trpkosti priokusa. Na ta način Hollywoodu tudi uspeva dobiti za svoje komedije kljub njihovi mladosti številno (in zadovoljno) nekritično občinstvo. — Obenem pa tako tudi s svojimi komedijami opravlja »hvalevredno« delo: uspava Američane v prepričanje o neprekosljivih odlikah njihovega družbenega sistema.

Seveda so tudi še drugi vzroki neugodno vplivali na ameriško komedijo v zadnjem obdobju. Tako npr. široki trg za drugorazredno blago, ki ga je še posebno razširila televizija, nikakor ne vpliva spodbudno na kvaliteto nastajajočih komedij. Nespodbudno deluje na kvaliteto tudi neznanost kontrole, ki jo imajo pod svojimi deli avtorji scenarijev za komedije, potem ko jih dobijo v roke producenti.

Ni eksperimenta

Razcvet kvalitetne komedije duši v Hollywoodu tudi njegova splošna težnja k velikim filmom z zvezdniško zasedbo in zanesljivim komercialnim uspehom. Zaradi te so namreč možnosti eksperimentiranja zdaj zelo omejene. Sicer naletimo v kakšnem filmu Billyja Wilderja ali Franka Tashlina na gage, ki presegajo dojemljivost večine občinstva, toda zaradi omenjene koncepcije ti ne morejo nikoli doseči takega obsega, da bi se celotno delo dvignilo do originalnosti kakšnih de Brocovich »Iger ljubezni«. Kot za viralni moment v kvalitet-

Ni smelosti

Kljub nekaterim cenzurnim sprostitvam niti glede erotike in spolnosti ne najdemo neke resnične smelosti v ameriški komediji. In kolikor si Hollywood tudi dovoli kakšno erotično drznejšo sceno, to naredi nerodno in grobo — nikjer niti tiste lahкотnosti in radoživosti, ki je npr. rešila »Igre ljubezni«, spodrsrljavev v opolzko. (Izjema je spet predvsem »Nekateri so za vroče«, kjer kljub pikantnosti situacije Wilder ni zdrknil na umazana namigovanja, ampak je vse ostalo čista komedija). Omeniti je treba značilen premik, ki ga je v povojnem obdobju

V komediji »Nekateri so za vroče« Billyja Wilderja, ki velja za najboljšo ameriško komedijo zadnjih desetih let, je nastopila poleg Tonyja Curtisa in Jacka Lemmona pokojna Marilyn Monroe

doživelo obravnavanje ženske v ameriški komediji. Za prvo stopnjo je bila značilna Marilyn Monroe v filmih »Sedem let skomin« in »Ljubiva se«: polna ženskosti, toda nedosegljiva. Za drugo stopnjo, ki je nastopila, ko se je občinstvo naveličalo te »nedosegljivosti«, pa je značilna Jayne Mansfield v Tashlinovih filmih »Dekle ni krivo« in »Hrepenenje po moškem«: poosebljenje najbolj vulgarne ženskosti. Toda še bolj značilen za raven obravnavanja erotike v sodobni ameriški komediji je sedanji »kult spodnjega perila« (posebno v komedijah iz mornarskega življenja, kot »Ne hodi k vodi« in »Operacija spodnjica«), ki dokazuje, da celo spolnost ostaja v ameriški filmski komediji na otročji ravni.

Vse te pomanjkljivosti in številne na pol uspele komedije, v katerih so res dobri in izvirni samo nekateri drobci, kažejo konec koncev na osnovni vzrok, zaradi katerega komedija v Hollywoodu sedaj ne uspeva: v osnovi je zgrešena izbira vsebine in oblike, to pa je posledica sedanjega stanja v skrajno skomercializiranem Hollywoodu, ki ne dopušča niti ostre družbene kritičnosti niti originalnosti in ki ne pusti do uveljavitve novim talentiranim ustvarjalcem s svežimi idejami.

Dušan Ogrizek

»KO ZVONIJO ZVONOVI« priznanega ameriškega mojstra Vincenta Minellija (Gigi, Dom na griču) je prijetna glasbena komedija o sramežljivem in sanjavem dekletu iz uslužnostne agencije (Judy Holliday) in nesamozavestnem dramatik (Dean Martin), ki pomagata drug drugemu iz težav. Seveda oba tudi prijetno pojeta!

»MOJ PRIJATELJ« je sovjetski trikotnik dveh armenških študentov v Leningradu in njune znanke, v katero se oba zaljubita. Igrajo jih Tatjana Piljeckaja, Horen Abramjan in Julijan Panič, film pa je režiral Jurij Erzikjan.

RADIJSKI

SPORED

OD 14. SEPTEMBRA DO 20. SEPTEMBRA 1963

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05, 5.05, 6.00, 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Kubanski ritmi
- 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 9.25 V tričetrtinskem taktu
- 9.35 Enajst klavirskih skladb Igorja Štuhca
- 10.15 Plošča v ploščo
- 10.25 Glasbeni pejsaži
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.15 Kmetijski nasveti:
- Ing. Jože Sparing: Kako vskladiti setev ozim in s 7-letnim načrtom v kmetijstvu
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 13.30 Poletje, sonce in glasba
- 14.05 Jugoslovanski pevci v italijanskih operah
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Pianist Dinu Lipatti igra Schumann
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Z lokom po strunah
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Skladbe za kratek čas
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Po domače...
- 20.20 Primer za Paula Templa
- 20.50 Za konec tedna ples
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Sobotni ples

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Zagrebški bienale 1963
- 20.45 Glasovi izbrancev
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA

- 6.30 Napotki za turiste
- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.35 Pevski pozdrav iz Sežane in iz Celja

- 8.50 Nekaj pesmi s sopranistko Blanko Zec in pianistom Pavlom Šivicem
- 9.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
- 10.00 Še pomnite, tovariši
- 10.30 Pisano nedeljsko dopoldne
- 11.30 Nedeljska reportaža
- 11.50 Tisoč pisanih taktov za dober tek
- 12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Koncert pri vas doma
- 14.15 Operne melodije
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Danes popoldne
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Pod lipco zeleno...
- 20.40 Villy Fantel s svojim ansamblom
- 20.50 Športna poročila
- 21.00 Galerija opernih likov
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 S plesno glasbo v novi teden

DRUGI PROGRAM

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje opere
- 14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
- 14.30 Sodobni izvajavci
- 14.55 Preludij v g-molu
- 15.15 Izbrali smo za mlade poslušavce
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Sto let popevke
- 20.45 Posvečenje pomladi
- 21.20 Poljska in madžarska zabavna glasba
- 22.15 Soareja srbskih skladateljev

PONEDELJEK

- 8.05 Praznovanje večera debelega četrtka
- 8.30 Z zabavno glasbo v dobro voljo
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Ponedeljsko dopoldne ob narodni pesmi
- 10.15 Intermezzo
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti

- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Venček srbskih narodnih
- 14.05 Rapsodija in kolo
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Literarni sprehod
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Glasbene uganke
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Pisana paleta
- 18.45 Na mednarodnih križpotjih
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Naš zabavni kaleidoskop
- 20.45 Kulturna kronika
- 21.00 Glasbena medigra
- 21.05 Skupni program JRT
- 23.05 Plesni zvoki

DRUGI PROGRAM

- 19.05 S tujih opernih odrov
- 20.00 Pol ure z Zagrebškimi solisti
- 20.45 Simfonieta
- 21.06 Zabavni kaleidoskop

TOREK

- 8.05 Iz oper
- 8.35 Ansambla Zoot Sims in Fred Bunge
- 8.55 Radijska šola za srednj stopnjo
- 9.25 Mojstri simfonije
- 10.15 Iz operetnega sveta
- 10.35 Jugoslovanske narodne
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.40 Prizor iz I. dejanja opere »Ivan Susanin«
- 13.30 Ob zvokih zabavne glasbe
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Bosenski skladatelj Milan Brebanda
- 14.45 Dvořakove ciganske melodije
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 V torek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Koncert po željah poslušalcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Planinska oddaja
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Popevke z blejskih festivalov
- 20.20 Radijska igra
- 21.00 Serenadni večer
- 22.15 S popevkami po svetu
- 23.05 Zaplešite z nami

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Pavel Šivic — skladatelj in pianist
- 19.45 Zabavni zvoki
- 20.03 Divertimento
- 20.45 Nove zborovske priredbe slovenskih narodnih pesmi
- 21.05 Skupni program JRT

SREDA

- 8.05 Opera in balet
- 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
- 9.25 Popevke v sredo dopoldne
- 10.15 Dva srbska skladatelja
- 10.30 Clovek in zdravje
- 10.55 Vsak dan nova
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti popevka
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Jugoslovanski narodni plesi
- 13.30 Sopranske arije iz Verdijevih oper
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 14.35 Novosti iz naše fonoteke
- 14.57 Scherzo za klavir
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Amaterji pred našim mikrofonom
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Promenadni koncert
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Od skladatelja do skladatelja
- 18.45 Ljudski parlament
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Štirikrat petnajst
- 21.00 Glasbena medigra
- 21.05 Skupni program JRT
- 22.15 Plesna glasba
- 22.50 Literarni nočno
- 23.05 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe
- 23.30 Iz italijanske in španske pesmarice

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Veliki valčki
- 19.45 Večerne melodije
- 20.05 Spevi iz Brazilije
- 20.45 Concertino za violino in godalni orkester
- 21.03 Za ples in razvedrilo

ČETATEK

- 8.05 Zapeljivec — simfonična pesnitev
- 8.30 Portret v miniaturi
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
- 9.25 Četrtek dopoldanski spored
- 10.15 Iz stare Holandije
- 10.30 Pet minut za novo pesmico
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Nekaj španske glasbe
- 13.30 Zveneče kaskade
- 14.05 Iz opere »La Boheme«
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Concertira čelistka Zara Nelsova
- 16.00 Vsak dan za vas

- 17.05 Skladbe sinov Sebastiana Bacha
- 17.46 Zabavna glasba
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Turistična oddaja
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Mali koncert lahke glasbe
- 21.00 Literarni večer
- 21.40 Pri skladatelju Danilu Svavi
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Ples ob radijskem sprejemniku

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Ob 150-letnici rojstva Riharda Wagnerja
- 20.45 Divertimento za godalni orkester
- 21.00 Melodije po pošti

PETEK

- 8.05 Iz starejših slovenske glasbene literature
- 8.30 Iz filmov in glasbenih revij
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Petkovo glasbeno dopoldne
- 10.15 Pojo zabavni zbori
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Vesele pesmi iz Dalmacije
- 13.30 Orkester RTV Ljubljana
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Glasba iz sončnih dežel
- 15.15 Napotki za turiste
- 15.20 Zabavna glasba
- 15.40 Zborovske skladbe Franca Gerbiča in Rista Savina
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dragulji iz oper
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Popevke in plesni ritmi
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Po tipkah in strunah
- 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled
- 20.30 Komorna dela Franza Schuberta
- 21.00 Zabavni orkester Roberto Rossi
- 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
- 22.15 Mladim plesavcem
- 22.50 Literarni nočno
- 23.05 Bela Barton in Josip Slavenski

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Harold v Italiji
- 19.50 Vedri zvoki iz naših studijev
- 20.00 Med deli Sebastiana Bacha
- 20.45 Simfonične variacije
- 21.00 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.15 Glasbena medigra
- 21.20 Skupni program JRT

Kranj »CENTER«

14. septembra amer. barvni film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA ob 16., 18. in 20. uri, premiera ameriškega barvnega CS filma SERIFOV SIN ob 22. uri

15. septembra dokumentarni film o potresu SKOPJE ob 10. uri, angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI ob 14. uri, ameriški barvni film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA ob 16., 18. in 20. uri

16. septembra amer. barvni CS film KO ZVONOVI ZVONIJO ob 16., 18. in 20. uri

17. septembra amer. barvni CS film KO ZVONOVI ZVONIJO ob 16. in 20. uri, egiptovski film NEZNANA ŽENA ob 18. uri

18. septembra amer. barvni CS film SERIFOV SIN ob 16. in 20. uri, ameriški barvni CS film NEKATERI SO PRITEKLI ob 18. uri

Kranj »STORŽIČ«

14. septembra amer. barvni film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA ob 10. uri, film o potresu SKOPJE ob 15. uri, ameriški VV film SABRINA ob 18. uri, angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI ob 20. uri, premiera ameriškega barvnega CS filma KO ZVONOVI ZVONIJO ob 22. uri

15. septembra amer. barvne risanke ZDRAVO PRIJATELJI ob 10. uri, amer. barvni film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA ob 13. uri, angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI ob 15., 19. in 21. uri, ameriški VV film SABRINA ob 17. uri

16. septembra amer. barvni film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA ob 16. in 18. uri, ameriški barvni CS film SERIFOV SIN ob 20. uri

17. septembra amer. CS film KO ZVONOVI ZVONIJO ob 10. in 18. uri, amer. barv. CS film SERIFOV SIN ob 16. uri, egipt. film NEZNANA ŽENA ob 20. uri

18. septembra amer. barvni CS film NEKATERI SO PRITEKLI ob 16. in 20. uri, ameriški barvni CS film KO ZVONOVI ZVONIJO ob 18. uri

Stražišče »SVOBODA«

15. septembra amer. barvni CS film SERIFOV SIN ob 10. uri

18. septembra amer. barvni CS film KO ZVONOVI ZVONIJO ob 19. uri

Cerkije »KRVAVEC«

14. septembra nemški barv. film KRALJ CARDASA ob 19.30

15. septembra nemški barv. film KRALJ CARDASA ob 16. in 19. uri, film o potresu SKOPJE ob 18. uri

Naklo

15. septembra angl. barvni film DOKTOR IN LJUBEZEN ob 16. in 19. uri

Jesenice »RADIO«

14. do 16. septembra nemški barvni film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU

17. do 18. septembra francoski film DOBRA LEKCIJA

19. do 20. septembra francoski film LOPOVI VELIKEGA SRCA

Jesenice »PLAVŽ«

14. do 15. septembra francoski film DOBRA LEKCIJA

16. do 17. septembra nemški barvni film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU

19. do 20. septembra ruski barvni film OTAREVA VDOVA

Zirovnica

14. septembra italijanski film POJTE Z NAMI

15. septembra amer. barvni film BORBA ZA OBSTANEK

18. septembra nemški barvni CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU

Dovje

14. septembra amer. barvni film BORBA ZA OBSTANEK

15. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ

16. septembra francoski film DOBRA LEKCIJA

Kranjska gora

14. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ

15. septembra ruski barvni film OTAREVA VDOVA

19. septembra francoski film DOBRA LEKCIJA

Ljubno

15. septembra egiptovski barvni film ZEMlja SANJ ob 16. uri

Duplica

14. septembra franc.-italijanski barvni film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI ob 20. uri

15. septembra franc.-italijanski barvni film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI ob 15., 17. in 19. uri

18. septembra sovjetski barvni film RDEČA JADRA ob 17. uri

19. septembra sovjetski barvni film RDEČA JADRA ob 19. uri

20. septembra angleški film HAJKA ob 17. in 19. uri

Radovljica

14. septembra italijanski barvni CS film SIGFRID ob 18. uri

14. septembra nemški film DEZERTER ob 20. uri

15. septembra italijanski barvni CS film SIGFRID ob 16. in 20. uri

15. septembra nemški film DEZERTER ob 18. uri in matineja ob 10. uri

17. septembra italijanski film VSE V ROK SLUŽBE ob 20. uri

18. septembra italijanski film VSE V ROK SLUŽBE ob 18. in 20. uri

19. septembra nemški film SKRIVNOSTI ORIENTA I. del in II. del ob 19. uri

20. septembra franc.-italijanski film SESTANEK ob 20. uri

TELEVIZIJA

SOBOTA — 14. septembra

Evrovizija

15.15 Tekmovanje šestih držav v plavanju RTV Zagreb

19.00 TV biro RTV Zagreb

19.30 Zagrebški tednik JTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.30 S kamero po svetu — filmska reportaža Italija

21.05 »Il naso finto« — zabavni glasbeni spektakl RTV Ljubljana

22.20 Zgodba iz serije »Nič ena« RTV Zagreb

22.50 Poročila

NEDELJA — 15. septembra

RTV Zagreb

10.00 Kmetijska oddaja Evrovizija

17.00 Moto-dirke RTV Beograd

17.15 Filmska reportaža športnega dogodka

RTV Zagreb

19.30 TV biro JTV

20.00 TV dnevnik RTV Beograd

20.45 »Košček modrega neba« — domači igrani film RTV Beograd

22.15 Poročila

PONEDELJEK — 16. sept.

RTV Zagreb

19.00 TV biro RTV Ljubljana

19.30 »Denisov dedek« — šaljiva zgodba za otroke JTV

20.00 TV dnevnik JTV

20.30 Tedenski športni pregled RTV Beograd

20.45 Propagandna oddaja RTV Beograd

21.00 »Dolgo življenje kralja Osvalda« — TV drama RTV Beograd

22.15 Poročila

TOREK — 17. septembra

NI SPOREDA!

SREDA — 18. septembra

RTV Ljubljana

17.30 Ruščina na TV

Športne prireditve

NOGOMET

KRANJ — V petem kolu slovenske nogometne lige se bo kranjski ligaš Triglav na svojem igrišču pomeril z moštvo Gorice iz Nove Gorice. Tekma bo jutri ob 16. uri na novem stadionu. — Predtekma mladincev istih klubov bo ob 14.30. — Ostali pari jutrišnjega kola SNL pa so — Rudar : Sobota, Krim : Kladivar, Slovan : Železniki, Maribor B : Delamaris, Celje : Ljubljana, Olimp : Svoboda in Olimpija B : Aluminij.

Jutri bo na sporedu drugo kolo gorenjske nogometne lige, v katerem bodo igrali: ob 10.30 na igrišču Mladosti v Kranju Mladost : Skofja Loka (ob 8. uri pionirji), ob 9. uri mladinci), ob 10. uri na novem kranjskem stadionu Triglav B : Svoboda (ob 9. uri pionirji), ob 16. uri v Lescah Prešeren : Tržič (ob 14.30 mladinci), ob 10. uri v Naklem Naklo : Železniki in ob 15. uri na Jesenicah Jesenice : Bled.

V prvem kolu kranjske občinske lige bodo jutri na sporedu naslednja srečanja: Visoko — ob 9.15 Visoko : Predvor (ob 8.30 pionirji), Bristof — ob 9.15 Predoslje : Trboje (ob 8.30 pionirji).

ROKOMET

KRANJ — V drugem kolu republiške lige za moške se bosta jutri ob 10. uri na igrišču Mladosti pomerila Mladost in Krim, medtem ko bo ženska ekipa ob 11. uri igrala prvenstveno tekmo s Koprom. Moštvo Tržiča gostuje pri trboveljskem Rudarju.

V okviru drugega kola gorenjske lige bodo jutri na sporedu naslednja srečanja — Tržič B : Selca ob 9. uri, Mladost B : Žabnica ob 8.30, Krvavec (Cerkije) : Duple B ob 9.30, Savica : Storžič ob 10. uri, Sava B : Radovljica ob 9. uri, Krize pa so proste. — Vse tekme bodo na igriščih prvoimenovanih moštev.

Turistični vodnik

GORENJSKO

TURISTICNO OBMOČJE

Na BLEDU je dovolj prostih postelj v hotelih in v zasebnih sobah. Za hotel Triglav je potrebna predhodna rezervacija. Dovolj prostora je tudi na POKLJUKI. V TRŽIČU je dovolj prostora v hotelu in v zasebnih sobah. Prav tako je tudi dovolj prostora v PODLJUBELJU, Pod

Storžičem in na KOFAČH. V domu pod Storžičem bodo imeli 14. in 15. septembra planinsko srečanje z zabavo. Hotel Evropa v Kranju bo zaseden 14., 15., 18. in 19. septembra. V ostalih dneh bo imel na razpolago dovolj prostih postelj. Dovolj prostora je tudi v hotelu Jelen in v zasebnih sobah. Na KRVAVCU in na Jezerskem.

RTV Ljubljana

18.05 »Telefon« — slikanica za najmlajše

RTV Beograd

18.20 Risani film, Evrovizija

19.00 Prenos prvega polčasa nogometne tekme Jugoslavija : Švedska JTV

19.45 TV dnevnik Evrovizija

20.00 Jugoslavija : Švedska — drugi polčas RTV Zagreb

20.45 Propagandna oddaja RTV Ljubljana

21.00 »TV TRANSVERZALA« RTV Ljubljana

22.00 Kulturna panorama RTV Ljubljana

22.45 Poročila

ČETRTEK — 19. septembra

RTV Zagreb

10.00 TV v šoli RTV Ljubljana

17.30 Angleščina na TV RTV Ljubljana

18.00 Poročila RTV Zagreb

18.05 Mendov spored RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik RTV Beograd

19.30 Mali koncert narodne glasbe

NTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.30 »DIALOGI« — uprizoritev »Odra 57« RTV Ljubljana

21.30 Poročila

PETEK — 20. septembra

RTV Ljubljana

17.30 Ruščina na TV RTV Ljubljana

18.00 Poročila RTV Ljubljana

18.30 MEHIKA — poljudnoznanstvena oddaja RTV Ljubljana

19.00 TV obzornik RTV Ljubljana

19.15 Dokumentarni film RTV Ljubljana

19.30 Koncert violinista Vladimira Škerlaka JTV

20.00 TV dnevnik RTV Zagreb

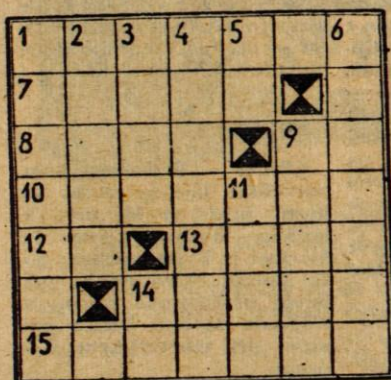
20.30 TV biro RTV Zagreb

21.00 EKLAN NA EKLANU — filmski mozaik RTV Ljubljana

22.00 Oddaja iz serije »Slovenski pesniki« RTV Ljubljana

22.30 Poročila

Križanka št. 34

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

1., 1. znamenje v horoskopu; 7., 2. stara dolžinska mera; 8., 3. zemlja v morju; 9., 14. kratica za anglosaško votlo mero (gill); 10., 4. priprava za merjenje morskih globin; 12., 5. okrajšava za člen; 13., 11. dobri duhovi umrlih pri starih Rimljanih; 14., 9. veleum; 15., 6. stara država v Aziji.

Borba mnenj

— Zaradi poroke se še povsem ne strinjava — jaz bi želela veliko svatov, on pa drugo nevesto!

Rešitev križanke št. 33

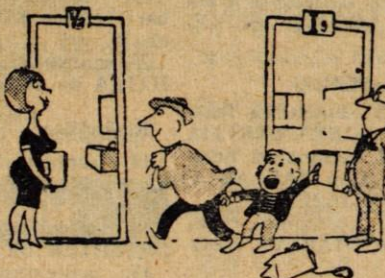
Vodoravno: 1. izstop; 7. Hruščov; 9. TAM; 10. Ela 11. ak; 12. Enej; 13. trata; 14. Varoš; 16. Ares; 17. MD; 19. top; 20. kol; 21. Amerika; 23. ataman.

Direktor na izletu

— Poslal bom kurirja, da ti ga ujame!

Oče in sin

— Očka, tukaj je prvi razred!

HOROSKOP

Velja od 14. do 21. septembra 1963

OVEN (21. 3.—20. 4.)

Ne razmetuj brez potrebe moči, ker te lahko predčasno stisne. Doma so v skrbeh, zato jim povej čimprej resnico. Ne kaži na zunaj zaljubljenosti, kar bo imelo neugodne posledice.

BIK (21. 4.—20. 5.)

Nenaden poziv ti bo prinesel precej sivih las. Pomni, da se kravo tudi s svedrom lahko odere. Naglo in uporno ukrepaj, hkrati pa ne pozabi na vljudnost. Star dolg te bo preganjal. Pazi na zdravje, zlasti na živce.

DVOJKA (21. 5.—20. 6.)

Nepričakovano povabilo sprejmi, ker ni brez namena. Ne skrbi, zvestoba ni v vprašanju, pač pa denar. V družbi pazi na besede. Presenečenje v službi.

RAK (21. 6.—22. 7.)

Zaman pričakuješ obljubljenost. V zadregi spoznaš prijatelja, na izletu pa nekaj, kar ti bo pognalo kri po žilah. Pri vožnji previdnost, zlasti v četrtek.

LEV (23. 7.—22. 8.)

Tam, kjer boš sobotni večer, se klepetavost lahko maščuje. Star dolžnik te bo razveselil, ti pa svoje znance. Pazi, da te ne zapelje izložba, misli vendar na ozimnico.

DEVICA (23. 8.—22. 9.)

Vsi že vedo, kaj te razjeda. Zakaj molčiš in se jočeš za vogalom. Udari po mizi tam, kjer je treba. S tem si dvigneš ugled. Le počumno!

TEHTNICA (23. 9.—22. 10.)

Ne pripoveduj svojih dopustniških avantur prijateljem, te so že zvedeli po tajnem kanalu. Ne beli si glave, daj za liter, pa hitro odkriješ vohune.

SKORPIJON (23. 10.—22. 11.)

Zdaj se lahko popraviš napako storjeno v sredo, v petek bo nemogoče. Preštej drobiž v žepu predno greš spat, da ne boš ob prepovedano malico. Tisto, kar sanjaš od torka na sredo, se res zgodi. V pismu bo resnica.

STRELEC (23. 11.—22. 12.)

Na lastni koži — pravzaprav v želodcu občutiš neprijetno resnico. Piješ in zabavaš se v troje, plačuješ sam, pa trpiš tudi sam. Ne sposojaj si manjših zneskov, jih je težje vračati, kakor večje, ki se ne pozabijo.

KOZOROG (23. 12.—20. 1.)

Neutemeljene obtožbe po vrnitvi z dopusta ti bodo kalile mir. Obeta se sreča pri igri. Brž kupi loterijsko ali tombolsko srečko.

VODNAR (21. 1.—19. 2.)

Majhna izkušnja te bo spravila k pameti. V službi rešiš probleme, doma pa šone. Več samozavesti in uspeš. Na poti prijeten doživljaj.

RIBI (20. 2.—20. 3.)

Z nepremišljenim korakom pokvariš že skoraj doseženo. Po dolgem času burna sprememba brez posledic. Ko nekaj zagledaš, ti pride pred oči redeča megla.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • do

Dnevnik zasutega rudarja

David Fellin pripoveduje

Delali smo 100 metrov pod zemljo. Louis je delal na eni strani, midva s Hankom na drugi. Nadzoroval sem delo obeh.

Louis je dvignil roko, da bi pozvonil. Prišel naj bi majhen voziček, ki bi odpeljal premog iz rova. Opazoval sem ga. Pritisnil je na zvonec in stopil korak v stran. Nato se je zgodilo.

Priletelo je; les, premog, skale. Vse sem lahko videl, ker je luč še gorela. Plasti so drvele med mano in Louisom. Pol minute je bilo tiho. Nato se je gmenje nadaljevalo; slišal sem, videl sem in zopet je nekaj priletelo. Umirilo se je.

S Hankom sva obsedela, kjer sva bila, in napeto prisluškovala v temo. Kaj bo?

Sedela sva v temnem prostoru kakih 14 do 16 ur. Prostor je bil mogoče dva metra dolg, meter in pol širok in en meter visok.

Najtežje sva prenašala mrz. Zeblo naju je tako, da niti misliti nisva mogla več. Pomagala sva si tako, da se je Hank usedel med moje noge, s toplo sapo sem ga grel še v hrbet. Potem sva zamenjala.

Četrty ali peti dan sva zopet skušala najti izhod. Prebijala sva se skozi premog in skale. Delala sva z rokami in sekiro. Toda daleč nisva prišla. Zopet sva se morala vrniti. Naenkrat pa sva zagledala vrata. Bila so potovljena v svetlo modro luč. Bila pa je svetlejša od sončnih žarkov. Dva moža, popolnoma običajna moža, sta odprla vrata. Na drugi strani sva zagledala čudovite marmornate stopnice. Strmela sva. Nenadoma ni bilo ničesar več. Sprijazniti sva se morala, da sva sama. Zopet se je nekaj zgodilo. Videl sem dva moža. Bila sta oblečena kot električarja. Ne vprašajte me, kaj sta počela v jaški. Videl sem kaj, govorila nista. Hank me je sva sekiro z zlomljenim ročajem, prosil, da ju pokličem. Spreletelo me je in ničesar nisem mogel storiti. Zavpil je Hank. Odgovora ni bilo. Postala sva nervozna. Zopet sva pričela iskati. Po šestih dneh sva zagledala svetlobo. Kmalu nato sva že slišala glas po mikrofonu. Ali sva rešena? Dolgo bo trajalo, preden naju bodo rešili. Ostati morava mirna in jim pomagati.

Prvi občutek, ko sem prišel v stik z reševalci? Nisem imel časa premišljevat. Imel sem preveč dela. Ko so me dvignili, sem mislil le na to, da bi vro vzdržala. Zunaj pa sem najprej pomislil na ženo Ano, kako je to prenesla.

Prvi človek, ki sem ga videl, je bil brat Joe. Prišel je k meni in mi stisnil roko. Govoril je malo. Pred dvajsetimi leti sva se sprla. Bilo je zdaj prvič, da sva govorila...

Postala sva žejna. Slišala sva šum vode v odtočnih ceveh, komaj tri metre nad nama. Tri ure sva zaman skušala priti do nje. Našla sva sekiro z zlomljenim ročajem, prosil, da ju pokličem. Spreletelo me je in ničesar nisem mogel storiti. Zavpil je Hank. Odgovora ni bilo. Postala sva nervozna. Zopet sva pričela iskati. Po šestih dneh sva zagledala svetlobo. Kmalu nato sva že slišala glas po mikrofonu. Ali sva rešena? Dolgo bo trajalo, preden naju bodo rešili. Ostati morava mirna in jim pomagati.

Imela sva čutarico sveže vode. Vedel sem, da to ni bogastvo. Trajalo bo še precej časa, preden bova prišla ven. Morava torej varčevati z vodo ali pa priti do nje. Našel sem dva metra dolgo cev, jo na enem koncu zamašil z izolirnim trakom, ki sem ga imel v torbi. Skozi cev sem porinil kos žice in na koncu pritrdil še cunje. Cev sem položil v kanal. Čez nekaj časa sem jo zopet dvignil. Bila je polna vode. Bila je žveplasta, a vseeno voda, ki naju bo držala pri življenju. Pri drugem poskusu nama je ostala cev v kanalu. Piti sva smela še manj.